

av.se

Grafisk formgivning: Essen International

Foto: Mia Åkermark, Orasis Foto

Hussein El-alawi, TT/Sydsvenskan

Agneta Bergman

Magnus Moström

Hans Alm

Förord

Coronapandemin präglade hela år 2020. Arbetsmiljöverket fick snabbt ställa om verksamheten för att kunna möta och hantera alla de arbetsmiljörelaterade frågor i arbetslivet som kom upp. Vi fick bland annat flera nya regeringsuppdrag med anknytning till pandemin. I vårt arbete under året har vi bland annat fokuserat på

- smittskydd i arbetslivet
- användning av personlig skyddsutrustning
- samarbete med andra myndigheter och samråd med arbetsmarknadens parter
- formerna för våra inspektioner
- arbetet mot arbetslivskriminalitet
- olika informationsinsatser om vikten av det lokala systematiska arbetsmiljöarbetet i dessa pandemitider.

I denna årsredovisning har vi närmare utvecklat detta.

Vi ser att vårt uppdrag även fortsättningsvis kommer att påverkas av den rådande pandemin och vi fortsätter att arbeta hemifrån när så är möjligt.

Min bedömning är att vi trots det svåra läge som rått ändå har uppfyllt målen för verksamheten och de politiska målen för arbetslivspolitikerna. Vi har använt de tilldelade resurserna i linje med vårt uppdrag på ett så effektivt och väl avvägt sätt som varit möjligt. Vårt arbete för arbetsmiljön har aldrig varit viktigare än nu. Vi arbetar för att förebygga ohälsa och olycksfall samt motverka att människor utestängs från arbetet. Vi strävar efter en arbetsmiljö där man tar hänsyn till människors olika förutsättningar och bidrar till utvecklingen av både individer och verksamhet.

Ingen ska bli sjuk, skadas eller dö av sitt arbete.

Erna Zelmin-Ekenhem
Generaldirektör

Vårt uppdrag och vår roll

Arbetsmiljöverket är en statlig myndighet under Arbetsmarknadsdepartementet. Vi bedriver all vår verksamhet enligt

- myndighetsförordningen (2007:515)
- arbetsmiljölagen (1977:1160)
- arbetstidslagen (1982:673)
- förordningen med instruktion för Arbetsmiljöverket (2007:913)
- vårt årliga regleringsbrev
- de särskilda uppdrag som regeringen tilldelar oss
- andra beslut av riksdag och regering som rör Arbetsmiljöverket.

Arbetsmiljöverket ansvarar för arbetsmiljö-, arbetstids- och utstationeringsfrågor. Vi ansvarar även för frågor rörande marknadskontroll och miljö. Arbetsmiljöverkets uppdrag handlar ytterst om att bidra till att skapa en säker arbetsmiljö, så att människor inte skadar sig eller blir sjuka i sitt arbete. Det gör vi huvudsakligen genom att se till att arbetsmiljölagen efterlevs och att arbetsplatserna bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete, i syfte att förebygga och därigenom minska riskerna för arbetsskador.

Vi bedriver tillsyn, tar fram föreskrifter och allmänna råd och ansvarar för införlivandet av ett antal EU-direktiv. Vidare bedriver vi informations-, kommunikations- och analysverksamhet inom arbetsmiljöområdet. Vi ska verka för goda förhållanden i arbetsmiljön och på arbetsmarknaden och främja samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare på arbetsmiljöområdet. Vi ska också arbeta för att regelverket inom dess verksamhetsområde följs. Vi har även ett sektorsansvar för funktionshinders- och tillgänglighetsfrågor inom arbetsmiljöområdet. Vi ska inom ramen för vårt ansvar vara samlande, stödjande och pådrivande i förhållande till övriga berörda parter. Arbetsmiljöverket medverkar i regeringens arbetsmiljöarbete inom EU och internationellt.

År 2020 hade vi 609 anställda, varav 373 var kvinnor och 236 var män. Vår verksamhet finns på 12 orter i Sverige, från Luleå i norr till Malmö i söder, och vår myndighetsledning finns i Solna.

Redovisningen här ska ge en rättvisande bild av vår verksamhet och resultatet av den.

Innehåll

Förord	1
Vårt uppdrag och vår roll	2
Utgångspunkter och disposition	4
Resultatredovisning	
Ordning och reda på arbetsmarknaden	6
Inspektion – vi kontrollerar arbetsmiljön.....	9
Analys – vi ökar vår kunskap	22
Regler – vi utfärdar nya och omarbetar gamla	30
Kommunikation – för en god arbetsmiljö	34
Kompetensförsörjning – ett systematiskt och strategiskt arbete	40
Återrapportering av uppdrag från regeringen och andra redovisningar	45
Finansiell redovisning	
Ekonomisk översikt	46
Tilläggsupplysningar och noter	54
Här finns Arbetsmiljöverket	65

Utgångspunkter och disposition

Den här årsredovisningen har upprättats i enlighet med förordningen om årsredovisning och budgetunderlag (2000:605). Årsredovisningen består av två delar: resultatredovisningen och den finansiella redovisningen.

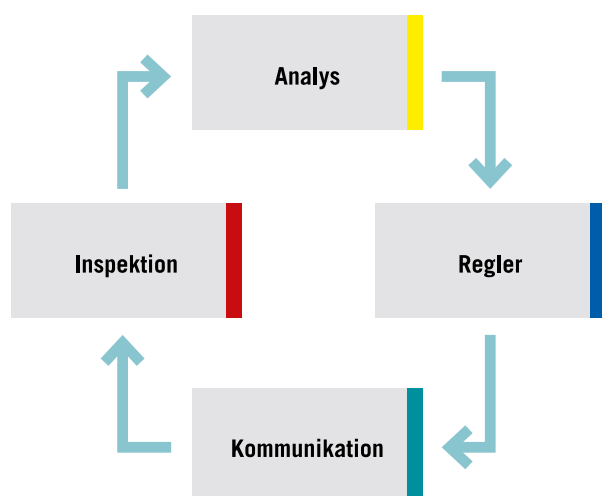
Resultatredovisningens disposition

Resultatredovisningen inleds med ett avsnitt om hur vi har arbetat för ordning och reda på arbetsmarknaden. Därefter redovisar vi resultaten från kärnverksamhetens fyra delar i tur och ordning: inspektion, analys, regler och kommunikation.

Mot slutet av resultatredovisningen finns ett avsnitt om vår kompetensförsörjning. Därefter redovisar vi vårt arbete med uppdrag från regeringen och andra redovisningar. Vi avslutar resultatredovisningen med en ekonomisk översikt.

Kärnverksamhetens delar hänger ihop i ett flöde

Även om verksamheten redovisas under separata rubriker hänger den vanligtvis ihop i ett flöde. Våra analyser ligger exempelvis till grund för de regler vi utformar. Reglerna ligger i sin tur till grund för de budskap vi kommunicerar och de inspektioner vi genomför.

Analys och bedömning av verksamhetens resultat

Förordningen om årsredovisning och budgetunderlag ställer från och med årsredovisningen för 2019 kravet att myndigheternas resultatredovisningar "ska innehålla analyser och bedömningar av verksamhetens resultat och dess utveckling". Vi har valt att ha våra analyser och bedömningar invävd i texten och inte redovisa dem under särskilda rubriker.

Resultatindikatorer

Vi redovisar resultatindikatorer för att uppmärksamma och följa hur olika aspekter av vår verksamhet utvecklas över tid. Vi redovisar bland annat

- antal förrättningar
- antal förrättningar per arbetsmiljöinspektör
- kostnad för förrättningarna
- kontrollerade produkter inom vår marknadskontroll
- antal besvarade telefonsamtal (exklusive växel) i svarstjänsten
- antal besvarade mejl- och webbfrågor i svarstjänsten.

Vi har även bland annat ett antal resultatindikatorer för vår kommunikationsverksamhet där vi redovisar antal besök på vår webbplats, antal följare i sociala medier samt hur ofta Arbetsmiljöverket förekommit i medier.

Stort antal ärenden

Från och med årsredovisningen för 2019 framgår det av förordningen om årsredovisning och budgetunderlag (3 kap. 2 §) att: "För ärendeslag som omfattar ett stort antal ärenden ska antalet och styckkostnaden för handläggningen av dessa ärenden redovisas".

Arbetsmiljöverket bedömer att det ärendeslag som omfattar ett stort antal ärenden i vår verksamhet är antalet förrättningar per år. Därför redovisar vi styckkostnader för dessa.

Kostnaderna består av direkta kostnader och indirekta verksamhetskostnader i form av övriga gemensamma kostnader.

Vi använder vår tidredovisning för att fördela lönekostnaderna för de olika prestationerna på respektive verksamhetsområde. På samma sätt fördelar vi även stödverksamhetens kostnader och övriga gemensamma kostnader på respektive verksamhetsområde. Kostnaderna för prestationerna redovisas det år som prestationerna utfördes. Maskinella avrundningar kan ge mindre differenser vid manuella summeringar.

Förändring i årsredovisningen för 2020

I årets årsredovisning har vi valt att ta bort de preliminära siffror vi tidigare har redovisat i kapitlet *Analys – vi ökar vår kunskap* gällande statistik över dödsolyckor och arbetsskador. Eftersom siffrorna är preliminära när vi skriver årsredovisningen hänvisar vi istället till de fastställda siffror vi redovisar i våra statistikrapporter och på vår webbplats senare under våren.

Underlag och källor

Underlaget till årsredovisningen består främst av information som avdelningarna har lämnat i samband med vår interna årliga uppföljning. All verksamhetsstatistik och officiell statistik avser kalenderåret 2020, om inget annat anges. Där det är möjligt presenterar vi könsuppdelad statistik. Vissa kvantitativa uppgifter är hämtade ur våra informationssystem:

- Primula: lönehanteringssystem
- ISA: informationssystem för arbetsskador
- Nilex: statistik över svarstjänsten
- Trio: statistik över svarstjänsten
- webbstatistik
- Agresso: ekonomisystem
- Eskada: anmälningar enligt 3 kap. 3 a § arbetsmiljölagen
- INES: ärendehanteringssystem
- Public: ärendehanteringssystem
- MARKO: ärendehanteringssystem för marknadskontrollärenden

Ordning och reda på arbetsmarknaden

Under senare år har regeringen riktat allt större uppmärksamhet mot att skapa ordning och reda på arbetsmarknaden. Arbetsmiljöverket bidrar till det arbetet genom åtgärder som syftar till sundare konkurrens i arbetslivet. Målet är att företag som gör rätt inte ska konkurreras ut av företag som bryter mot lagar och regler.

I det här avsnittet beskriver vi våra genomförda aktiviteter inom detta område. Arbetet har bedrivits inom alla våra kärnverksamheter och i samarbete med andra myndigheter, de nordiska och baltiska länderna och övriga EU-länder. Vi har även samrått och samverkat med arbetsmarknadens parter.

Regeringsuppdraget om metodutveckling av myndighetsgemensam kontroll redovisar vi utanför årsredovisningen. Vi har dock kort sammanfattat uppdragets resultat för 2020 här.

Vi samarbetar med andra myndigheter för att motverka arbetslivskriminalitet

Under åren 2018–2020 har åtta myndigheter haft ett gemensamt regeringsuppdrag att utveckla metoder för att motverka fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet. Arbetsmiljöverket har samordnat detta arbete. Syftet har varit att bidra till ekonomisk och social hållbarhet och ett sunt arbetsliv.

Det utvecklingsarbete som vi tillsammans påbörjade under 2018 och utvecklade vidare under 2019 fortsatte även under 2020. Vi har nu slutfört uppdraget. Under året

- färdigställde vi vår gemensamma metodhandbok
- gjorde vi gemensamma analyser för att motverka arbetslivskriminalitet
- skrev vi en lägesrapport
- säkerställde vi att de utvecklade metoderna var integrerade i våra respektive verksamheter och att myndigheternas samarbete fungerar väl.

Inom regeringsuppdraget har vi också genomfört myndighetsgemensamma kontroller. Dessa redovisar vi i kapitlet *Inspektion – vi kontrollerar arbetsmiljön*.

Samarbete för sund konkurrens i EU och Norden

EU samarbetar mot odeklarerat arbete

Arbetsmiljöverket företräder Sverige i den europeiska plattformen mot odeklarerat arbete, det vill säga arbete som inte deklarerats till ansvariga myndigheter men som är lagligt i övrigt. Företag som bedriver odeklarerat arbete kan göra oskäligen vinster eftersom de inte betalar skatter och avgifter, och har i regel sämre arbetsvillkor för arbetstagare än andra företag.

Den europeiska plattformen arbetar för att minska odeklarerat arbete i Europa, förbättra människors arbetsvillkor och främja rörlighet på den europeiska arbetsmarknaden. Detta gör vi genom att utbyta information och lära av varandras goda exempel. Vi arbetar också för att öka medvetenheten om odeklarerat arbete. Under 2020 möttes länderna i ett plenarmöte och ett antal temadagar, seminarier och arbetsgruppsmöten. Under 2020 har det funnits ett arbetsprogram, där forumet har fokuserat på sektorerna jordbruk, flyg, turism och hotell, restaurang och catering. Sverige arbetar också i den europeiska plattformen med att ta fram olika förslag och påverka inriktningen. Plattformens beslut stämmer ofta väl överens med de behov som svenska myndigheter har uttryckt när vi har träffat dem vid myndighetssamverkan om de utmaningar som finns kring sund konkurrens.

Arbetsmiljöverket representerar också, tillsammans med Polisen, Sverige i det europeiska samarbetet för att motverka människohandel, människoexploatering och arbetskraftsexploatering. Samarbetet leds av EU:s byrå för brottsbekämpning (Europol) och har under 2020 lett till en myndighetsgemensam kontrollinsats i Sverige riktad mot flera branscher, exempelvis skönhetsbranschen och byggbranschen.

Utbildning i att upptäcka tecken på människohandel, människoexploatering och arbetskraftsexploatering

Under året har vi med hjälp av Jämställdhetsmyndigheten utbildat samtliga våra inspektörer i hur de kan känna igen tecken på människohandel, människoexploatering och

arbetskraftsexploatering och vart de ska vända sig vid misstanke. Genom utbildningen är vår bedömning att Arbetsmiljöverket nu är väl rustat för att bidra i samhällets arbete med att motverka dessa fenomen.

Stärkt nordiskt-baltiskt samarbete med stöd från EU

Arbetsmiljöverket leder ett EU-finansierat projekt för att stärka det nordisk-baltiska samarbetet. Projektet har pågått sedan 2019 och syftar till att motverka odeclarerat arbete och att stärka ländernas förmåga och vilja att samarbeta över gränserna. Projektet arbetar aktivt både strategiskt och operativt.

Projektets organisation består av en styrgrupp och specifika arbetsgrupper för kommunikation, inspektion, analys och effektutvärdering samt en arbetsgrupp med fokus på samarbete med arbetsmarknadens parter och andra berörda myndigheter. Ansvaret för arbetsgrupperna delas mellan de deltagande länderna. Projektet har även utvecklat ett samarbete med Europeiska Arbetsmyndigheten (ELA) som från och med 2021 tar över ansvaret för den europeiska plattformen mot odeclarerat arbete.

Projektet skulle ha avslutats vid halvårsskiftet 2020, men har på grund av utmaningar kopplade till coronapandemin blivit förlängt till våren 2021. Vi har tillsammans i projektet behövt genomföra stora förändringar i arbetssätt och arbetsformer för att komma framåt i projektet trots coronapandemin. Till exempel har vi ersatt fysiska arbetsmöten med digitala. Vi har också tvingats justera ambitionsnivån i de planerade aktiviteterna.

Under året har projektet bland annat genomfört ett välbesökt digitalt seminarium om de utmaningar och möjligheter som finns när det gäller kontroller inom transportsektorn. Förutom representanter från samtliga deltagande länder deltog även representanter för arbetsmarknadens parter från en del av länderna och Europeiska arbetsmyndigheten.

Vår bedömning är att projektet är framgångsrikt och att länderna har lärt mycket av varandra. Europeiska arbetsmyndigheten har dessutom i olika sammanhang lyft fram projektet som ett gott exempel på hur de europeiska länderna kan och bör samverka.

Utstationerade arbetstagare

Arbetsmiljöverket är Sveriges förbindelsekontor för utstationeringsfrågor. Med utstationering till Sverige menas att en arbetsgivare i ett annat land skickar en arbetstagare till Sverige för att utföra en tjänst under en begränsad tid. I vårt uppdrag ingår att tillhandahålla information om de arbets- och anställningsvillkor som gäller vid utstationering i Sverige. Det gör vi på vår webbplats, där vi också har kontaktuppgifter till arbetsmarknadens parter samt de kollektivavtal för utstationerade som arbetstagarorganisationerna skickar till oss. Vi förvaltar också ett register där arbetsgivarna ska anmäla sina utstationerade arbetstagare. Registret är tillgängligt för alla via vår webbplats. På webbplatsen publicerar vi också månadsvis statistik från registret samt en årsrapport.

Arbetsmiljöverket är också behörig myndighet för utstationeringsfrågor och kan därför begära bistånd av en annan behörig myndighet inom Europeiska samarbetsområdet, EES. Vi ska på motsvarande sätt lämna bistånd till andra behöriga myndigheter inom EES. Det innebär att vi bland annat lämnar information, gör registerkontroller, inspektioner och utredningar när det gäller utstationering. Myndigheterna kommunicerar genom EU-kommissionens digitala informationssystem för den inre marknaden (IMI).

Tabell 1. Antal skickade och mottagna förfrågningar genom IMI 2018–2020

År	2020	2019	2018
Mottagna förfrågningar	11	22	28
Skickade förfrågningar	27	9	39

Källa: IMI

Under året har vi tagit emot 11 förfrågningar och själva gjort 27 förfrågningar. Antalet förfrågningar som Arbetsmiljöverket skickar till andra länder minskade mellan 2018 och 2019 på grund av att vi fick egen tillgång till uppgifter från utländska företagsregister. 2020 ökade dock antalet igen eftersom vi har gjort nya typer av förfrågningar.

De förfrågningar som vi får från andra länder varierar i karaktär men en stor del handlar om företag från Sverige som utstationerar till andra länder, man vill veta om företagen är lagligen etablerade i Sverige eller inte. Coronapandemin kan vara orsaken till att antalet mottagna förfrågningar minskade under 2020.

Vi har genomfört EU:s ändrade regler om utstationering

Under året har det skett relativt stora förändringar i utstationeringslagen och utstationeringsförordningen. Ändringarna beror främst på EU:s ändringsdirektiv om utstationering (EU 2018/957). Förändringarna har för vår del lett till bland annat justeringar i utstationeringsregistret och kommunikationsinsatser riktade mot olika målgrupper.

Europeiskt samarbete om utstationerade arbetstagare

Det europeiska samarbetet om utstationering är viktigt för en gemensam, väl fungerande arbetsmarknad. Vi har under året medverkat i EU-kommissionens expertkommitté för utstationering av arbetstagare, vars uppgift framförallt är att främja utbyte av erfarenheter, rutiner och information mellan medlemsstaterna, samt att utreda svårigheter vid tillämpningen av utstationeringsreglerna. De frågor som varit mest aktuella har handlat om genomförandet av EU:s ändringsdirektiv och tillämpningsdirektiv till utstationeringsdirektivet, samt informationssystemet för den inre marknaden (IMI).

Vi har dessutom fortsatt vårt deltagande i EU-projektet Eurodetachment – ett flerårigt projekt som bland annat innehållit erfarenhets- och kunskapsutbyte genom inspektioner och seminarier. Projektet skulle ha avslutats under

2020, men är förlängt till våren 2021 på grund av att inriktningen och arbetssätten behövde justeras under coronapandemin.

Samråd och samverkan med arbetsmarknadens parter och andra intressenter

Alla parter i den svenska modellen behöver bidra för att arbetslivskriminaliteten ska minska. Arbetsmiljöverket samråder och samverkar därför brett med arbetsmarknadens parter. Förutom att samråda om frågorna vid Arbetsmiljöverkets centrala samråd (se kapitlet *Analys – vi ökar vår kunskap*) drev vi under året vidare det pilotprojekt som vi startade 2019 tillsammans med representanter från arbetsmarknadens parter och branschorganisationer inom bygg, transport, restaurang och grön näring. Arbetet sker i en av Arbetsmiljöverkets fem regioner och syftet är att tillsammans ta fram indikatorer på osund konkurrens och att samtala om vad arbetsmarknadens parter och branscherna själva kan göra och vad de samverkande myndigheterna gör.

Statsbidrag till arbetsmarknadens parter

Arbetsmiljöverket har under året prövat ansökningar och betalat ut statsbidrag enligt förordningen om statsbidrag till arbetsmarknadens parter för att främja kunskapsutbyte och samverkan med myndigheter i syfte att motverka brott och andra regelöverträdelser i arbetslivet (2018:1404).

Fyra ansökningar kom in och prövades och vi betalade ut bidrag till tre av organisationerna. Totalt betalade vi ut drygt hälften av de 3 miljoner kronor regeringen avsatt för detta ändamål. Vi bedömer att intresset från arbetsmarknadens parter att få ta del av statsbidraget har minskat något i jämförelse med 2019, men att bidraget har kommit till god nytta. Bland annat har Byggföretagen och Byggnads med stöd av statsbidraget kunnat fortsätta sin omfattande satsning för att åstadkomma sund konkurrens på Sveriges byggarbetsplatser.

Inspektion – vi kontrollerar arbetsmiljön

Vi kontrollerar att arbetsgivare och andra skyddsansvariga lever upp till arbetsmiljöreglerna och kontinuerligt förbättrar arbetsmiljön för kvinnor och män, flickor och pojkar. Vi ansvarar också för marknadskontroll av vissa produkter som finns på den svenska marknaden.

Vi genomför både *planerad* och *händelsestyrd* tillsyn. Den planerade tillsynen gör vi med utgångspunkt i arbetsmiljörisker och risk för att aktörer medvetet bryter mot regelverket. Den händelsestyrda tillsynen gör vi med anledning av

- dödsolyckor
- allvarliga olyckor och allvarliga tillbud
- skyddsombuds begäran att vi ska ingripa
- arbetsgivares begäran om att vi ska ingripa efter att skyddsombud stoppat arbete
- inkomna tips och arbetstagares anmälningar
- regionala arbetsmiljörisker som bara förekommer i en viss region.

Vi planerade om till följd av coronapandemin

I början av året var vi i full gång med våra inspektioner när coronapandemin helt förändrade våra förutsättningar att kunna genomföra vår tillsyn. Vi hade planerat inför 2020 att vi skulle genomföra vad vi nu kallar *fysiska inspektioner* på arbetsplatser i Sverige, men i och med coronapandemin beslutade vi att pausa alla fysiska inspektioner som inte var helt nödvändiga. Vi följde därmed de rekommendationer som kom från regeringen och Folkhälsomyndigheten.

Vi fick sedan under året planera om vår tillsyn flera gånger allt eftersom smittläget förändrades i landet. Istället för fysiska inspektioner ställde vi så mycket som möjligt om till *distansinspektioner*, per telefon eller digitalt. Syftet med det var främst att begränsa smittspridningen och att skydda både våra inspektörer och dem vi inspekterar. Vi tog också hänsyn till arbetsbelastningen och verksamheten på arbetsställena för att inte belasta till exempel sjukvården.

Olika typer av förrättningar

Med samlingsnamnet *förrättning* menar vi främst de olika typer av besök (fysiska eller på distans) som en arbetsmiljöinspektör gör i tillsynen av en arbetsplats. De allra flesta förrättningar är inspektioner (99 procent).

Undantagsvis kan förrättningar också vara till exempel *information* eller *samverkan*. Samverkan är bland annat när vi tillsammans med andra myndigheter förbereder oss inför myndighetsgemensamma kontroller. Ett exempel på förrättning i form av information är informationsmöten vi har haft med den högsta politiska ledningen i kommuner och regioner. Dessa möten är en del av en pågående nationell tillsynsaktivitet av hur politikerstyrda organisationer bedriver systematiskt arbetsmiljöarbete.

52 procent av det totala antalet förrättningar 2020 var planerade. De händelsestyrda förrättningarna utgjorde 48 procent.

Vi genomför planerad tillsyn

Vi planerar och prioriterar vår tillsyn baserat på styrning från regeringen, som vår instruktion, regeringens arbetsmiljöstrategi för 2016–2020, vårt årliga regleringsbrev och andra uppdrag vi får av regeringen. Initiativ från den europeiska arbetsmiljöbyrån, EU-Osha, påverkar också vår planering. Enligt vår instruktion ska vi planera tillsynen främst med utgångspunkt i analyser av arbetsmiljörisker och risk för att aktörer medvetet bryter mot regelverket – ett riskbaserat urval. Med regeringens styrning som ramverk gör vi sedan vår analys, främst utifrån följande underlag:

- den officiella statistik för arbetsskador och arbetsmiljö som Arbetsmiljöverket ansvarar för
- de tips och arbetstagares anmälningar som kommit in till Arbetsmiljöverket
- statistik i form av risker som vi har identifierat och krav som vi har ställt i samband med genomförda inspektioner
- den omvärldsanalys som vi gör inom myndigheten.

I första steget använder vi dessa olika informationskällor till att fastställa vilka arbetsmiljörisker som är vanligast förekommande. I andra steget tittar vi på var de riskerna finns, i vilka branscher. Utifrån det bestämmer vi sedan vilka arbetsgivare vi ska besöka. Vi tar även med i beräkningen vilka tillsynsaktiviteter som redan pågår och vilka vi har avslutat. Utifrån det beslutar vi vilka tillsynsaktiviteter vi ska genomföra.

Omställning av den planerade tillsynen under coronapandemin

Efter pandemins utbrott ställde vi om till att genomföra merparten av den planerade tillsynen på distans.

Tabell 1. Antal förrättningar inom den planerade tillsynen 2020, uppdelat på fysiska förrättningar respektive förrättningar på distans*

Typ av förrättning	Antal förrättningar
Fysisk	4 841
Distans	4 400
Totalt	9 241

Källa: Ines

*) Eftersom vi inte har gjort förrättningar på distans före 2020 kan vi inte jämföra med tidigare år.

De flesta av de fysiska planerade förrättningarna, drygt 3 000, hade vi hunnit göra före coronapandemins utbrott. Resterande fysiska förrättningar är främst de myndighetssammansamma kontroller mot fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet som vi behöver genomföra på plats på grund av arbetets art.

Vi planerade för cirka 13 000 förrättningar inom den planerade tillsynen under 2020 och genomförde över 70 procent av dem, trots coronapandemin. Det är ett resultat vi bedömer som gott med tanke på förutsättningarna.

Avslutade planerade tillsynsaktiviteter 2020

Vi genomför vår planerade tillsyn i nationella tillsynsaktiviteter. Här redovisar vi de aktiviteter som vi avslutade under 2020.

Personlig skyddsutrustning under coronapandemin

Arbetsmiljöverket fick i början av coronapandemin signaler om att det fanns produkter på marknaden som inte uppfyllde kraven för personlig skyddsutrustning. Därför beslutade vi att genomföra tillsyn av den personliga skyddsutrustning som används i hälso- och sjukvården och i äldreomsorgen.

Syftet med tillsynen var att säkerställa att utrustningen som används uppfyller gällande krav och ger skydd för arbetstagare så att de inte ska bli sjuka eller dö av sitt arbete. Vi kontrollerade att den skyddsutrustning som fanns på arbetsplatserna var godkänd, det vill säga uppfyllde ett av dessa krav:

- Den uppfyllde EU-förordningen 2016/425 om personlig skyddsutrustning.
- Den hade genomgått det tillfälliga förfarandet för tillstånd som Arbetsmiljöverket kunnat använda under coronapandemin.

De vanligaste bristerna som ledde till beslut om omedelbara förbud var

- andningsskydd som hade falsk CE-märkning, bluffcertifikat eller intyg från aktörer som saknar befogenhet att godkänna utrustningen
- egentillverkade förkläden som inte får användas av personal som vårdar personer som misstänks vara smittade av covid-19
- skyddsvisir som var egentillverkade, hade falsk CE-märkning eller där märkning saknades.

Tabell 2. Antal förrättningar: personlig skyddsutrustning under coronapandemin 2020

Antal besökta arbetsställen	Antal förrättningar	Andel arbetsgivare som fick förbud
171	271	18 %

Källa: Ines, Public

Vi fattade 30 beslut om förbud mot användning. Flera produkter togs dessutom ur bruk av arbetsgivaren när de förstod att de inte var godkända, utan att vi behövde fatta ett beslut om förbud. Tillsynen resulterade alltså i att farlig skyddsutrustning togs ur bruk. Vi kunde samtidigt sprida information om vikten av att använda korrekt skyddsutrustning. De flesta förbuden ledde också till att vi startade marknadskontrollärenden som kan leda till att bristfälliga produkter återkallas och förbjuds i samtliga EU-länder.

Smittrisker i butiker till följd av covid-19

I den här tillsynen fokuserade vi på risken för personal i livsmedelsbutiker och apotek att bli smittad av covid-19. Vi hade fått signaler om att det fanns arbetsmiljöproblem i form av risk för smitta i de här branscherna. Fokus för inspektionerna var hur butikerna och apoteken gjort riskbedömningar, genomfört åtgärder och hanterat tillbud kopplade till smittrisker. Vi genomförde inspektionerna på distans.

Tabell 3. Antal förrättningar: smittrisker till följd av covid-19 i butiker 2020

Antal besökta arbetsställen	Antalet förrättningar	Andel arbetsgivare som fick krav
343	425	36 %

Källa: Ines, Public

Vi fann att många arbetsgivare inom de aktuella branscherna hade vidtagit åtgärder för att skydda sina anställda från smittrisker i arbetet. Åtgärder kunde till exempel vara

- maxgräns för kunder i lokalen
- barriärskydd i form av plexiglasskivor i kassor och diskar
- muntliga och skriftliga uppmaningar som påminner om att hålla avstånd och att stanna hemma vid symptom
- markeringar på golvet
- utökade städrutiner
- organisatoriska förändringar som att packa upp varor vid tider då det är färre kunder i butiken.

Hos en dryg tredjedel hittade vi dock brister. De vanligaste bristerna som vi identifierade och ställde krav på var

- att det saknades riskbedömningar
- att arbetsgivaren inte hade vidtagit nödvändiga åtgärder för att skydda arbetstagare från smitta
- brister i den interna hanteringen av tillbud.

En brist vi ofta såg var att lokala butiker och apotek använde riskbedömningar som hade gjorts av centrala, gemensamma funktioner för butikskedjor. Butiker och apotek hade infört åtgärder utan att anpassa dem till de lokala förutsättningarna. Risken med att göra så är att man glömmer moment eller faror och vidtar åtgärder som inte behövs eller som inte fungerar på det lokala arbetsstället.

Systematiskt arbetsmiljöarbete och kemiska arbetsmiljörisker 2019–2020

Vi genomförde tillsyn av kemiska arbetsmiljörisker, främst inom tillverkningsindustrin men även på verkstäder och i frisör- och byggverksamhet. Kemiska risker kan orsaka både akuta skador och långsiktiga sjukdomar. Ett stort antal arbetstagare avlider varje år till följd av sjukdomar orsakade av farliga ämnen. Vårt fokus var att få arbetsgivarna att systematiskt förebygga kemiska arbetsmiljörisker och att arbeta på ett säkert sätt med allergi- och cancerframkallande ämnen, andra kemiska risker och smitta.

Tabell 4. Antal förrättningar: systematiskt arbetsmiljöarbete och kemiska arbetsmiljörisker 2019–2020

Antal besökta arbetsställen	Antalet förrättningar	Andel arbetsgivare som fick krav
778	1 248	85 %

Källa: Ines, Public

Vi hittade stora brister i hanteringen av kemiska risker. Kunskapsnivån hos de besökta arbetsgivarna var generellt låg. De vanligaste bristerna var att

- det saknades kemikalieförteckning
- arbetsgivaren inte hade gjort riskbedömningar i enlighet med föreskrifterna om kemiska arbetsmiljörisker (AFS 2011:19).

Vi krävde också att vissa arbetsgivare skulle se över möjligheterna att ersätta cancerframkallande ämnen med säkrare alternativ.

Friska arbetsplatser belastar rätt, EU-kampanj 2020

EU:s arbetsmiljöbyrå (EU-Osha) samordnar årligen en arbetsmiljökampanj där fler än 30 länder deltar. Temat för kampanjen under 2020–2022 är *Friska arbetsplatser belastar rätt*. Belastningsbesvär på grund av tungt arbete, repetitiva arbetsrörelser och påfrestande arbetsställningar är en vanlig orsak till arbetsrelaterad ohälsa och sjukfrånvaro. Hos både kvinnor och män dominerar belastningsskador bland arbetssjukdomarna. EU-kampanjen syftar till att förebygga belastningsbesvär och skador genom inspektion av arbetsmiljön och genom att sprida information och lärande exempel.

Under 2020 genomförde vi distansinspektioner per telefon av drygt 1 400 arbetsställen. Arbetsställena fanns inom många olika branscher, både kvinno- och mansdominerade men även könsblandade. De vanligaste bristerna vi såg var att arbetsgivarna

- inte tillräckligt undersöker och bedömer risker för belastningsskador
- inte åtgärdar risker för belastningsskador och inte upprättar handlingsplaner när bristerna inte kan åtgärdas omgående
- inte ser till att arbetstagare har tillräckliga kunskaper om risker
- inte anlitar extern sakkunnig hjälp om de själva brister i kompetens för att klara av ovanstående punkter.

Tabell 5. Antal förrättningar: EU-kampanjen 2020 *Friska arbetsplatser belastar rätt*

Antal arbetsställen	Antal förrättningar	Andel arbetsgivare som fick krav
1 453	1 491	45 %

Källa: Ines, Public

Andelen arbetsgivare som fått krav ligger lägre än den brukar i vår tillsyn. En orsak till detta skulle kunna vara att vi på grund av coronapandemin fick genomföra årets kampanj via telefon istället för fysiska inspektioner. Det är svårare att få en bild av arbetsmiljön på distans, särskilt när det gäller ergonomiska arbetsmiljörisker, och därför svårare att upptäcka brister.

Förutom att ställa krav kunde vi uppnå den del av kampanjens syfte som var att förebygga belastningsbesvär genom att öka kunskaperna hos dem vi inspekterade. Det gjorde vi genom att ställa frågor om arbetsgivarens systematiska arbetsmiljöarbete med risker för belastningsskador och genom att sprida information, verktyg och lärande exempel.

Myndigheten för arbetsmiljökunskap leder ett svenskt nätverk kopplat till EU-Osha, där även Arbetsmiljöverket, arbetsmarknadens parter och andra intressenter ingår. Nätverket planerar att genomföra utbildnings- och informationsinsatser framöver utifrån resultatet av tillsynsaktiviteten.

Systematiskt arbetsmiljöarbete och ergonomiska arbetsmiljörisker 2018–2020

Arbetsmiljöverket genomförde under åren 2018–2020 inspektioner med fokus på systematiskt arbetsmiljöarbete och ergonomiska arbetsmiljörisker. Syftet var att bidra till ett hållbart arbetsliv för både kvinnor och män.

Vi inspekterade varje år en kvinno- respektive manskodad bransch eller yrkesgrupp och reflekterade över skillnader i arbetsmiljön eller i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Syftet var att arbeta för en mer jämställd arbetsmiljö på de besökta arbetsställena och branscherna. Erfarenheterna från tillsynen har omhändertagits i Kungliga Tekniska

högskolans GAL-projekt (genus, arbetsmiljö och lärande) där Arbetsmiljöverket ingår. Projektet syftar bland annat till att sprida kunskap om hur olika aktörer kan arbeta mot en mera jämställd arbetsmiljö med färre risker.

Tabell 6. Antal förrättningar: systematiskt arbetsmiljöarbete och ergonomiska arbetsmiljörisker 2018–2020

Antal arbetsställen	Antal förrättningar	Andel arbetsgivare som fick krav
1 924	3 738	86 %

Källa: Ines, Public

De brister i arbetsmiljön som vi identifierade och ställde krav på var främst

- bristande undersökningar, riskbedömningar och rutiner för systematiskt arbetsmiljöarbete
- bristande kunskap hos arbetstagarna om ergonomiska risker och hur man kan förebygga dem
- riskfyllda arbetsställningar
- manuell hantering och kraftutövning
- repetitivt arbete.

Vi såg också:

- En tendens till ergonomiska förbättringar inom däckservice, framför allt hos de landsomfattande företag vi besökte. Vi har under tidigare år genomfört inspektioner riktade mot sådan verksamhet och bedömer att det arbetet har bidragit till den förbättring vi ser. Samtidigt har verksamheten däckbyten spritt sig till nya företag och näringsgrenar som inte alltid följt arbetsmiljöutvecklingen inom branschen.
- Att de belastningsergonomiska riskerna för elektriker, kommunikationselektriker och målare som arbetar ute i fält generellt inte undersöks regelbundet på de arbetsställen vi besökt. Inom elbranschen såg vi till exempel ofta att arbetsgivaren bedömt riskerna för genomströmning av el grundligt, men att den ergonomiska arbetsmiljön inte hade riskbedömts alls.

- Att arbetsmiljön vid kassaarbete hade förbättrats avsevärt i de butiker vi besökte. Även här har Arbetsmiljöverket genomfört riktade inspektionsaktiviteter sedan mitten av 2000-talet och vi bedömer att det har bidragit till förbättringen vi ser. Schemaläggning av kassaarbete som är bundet och repetitivt var numera standard på nästan alla arbetsställen vi besökte.

Vi genomför händelsestyrd tillsyn

Coronapandemin medförde nya förutsättningar även i den händelsestyrda tillsynen. De händelsestyrda förrättningarna kräver ofta fysiska besök. Det kan till exempel röra sig om en allvarlig olycka där vi behöver göra en bedömning på plats.

Tabell 7. Antal förrättningar inom den händelsestyrda tillsynen 2020, uppdelat på fysiska förrättningar respektive förrättningar på distans*

Typ av förrättning	Antal förrättningar
Fysisk	6 791
Distans	1 698
Totalt	8 489

*) Eftersom vi tidigare inte gjort förrättningar på distans kan vi inte jämföra med tidigare år.

Källa: Ines

Skyddsombud begärde vårt ingripande

Om ett skyddsombud påpekar arbetsmiljörisker på en arbetsplats men inte är nöjd med arbetsgivarens svar eller åtgärder kan skyddsombudet vända sig till Arbetsmiljöverket och begära att vi ingriper. Det kallas att göra en framställan enligt 6 kapitlet 6 a § arbetsmiljölagen.

Tabell 8. Antal ärenden, framställan enligt 6 kap. 6 a § arbetsmiljölagen och antal förrättningar*

År	2020	2019	2018
Antal ärenden	661	640	464
Antal förrättningar	509	382	352

Källa: Ines, Public

*) Vi redovisar antal ärenden för samtliga tre år. I årsredovisningarna för 2018 och 2019 redovisade vi inkomna handlingar. Eftersom de inkomna handlingarna ibland kan innehålla dubletter har vi valt att istället redovisa ärenden och kommer att fortsätta att göra det kommande år.

Antalet ärenden till följd av en framställan enligt 6 kap. 6 a § arbetsmiljölagen ökade något under 2020 jämfört med 2019 och ökningen beror främst på coronapandemin. De ärendena utgjorde drygt 30 procent av det totala antalet. Däremot sjönk antalet anmälningar som var kopplade till andra arbetsmiljörisker jämfört med 2019, som till exempel organisatoriska och sociala arbetsmiljörisker.

Vi gjorde fler förrättningar till följd av en framställan under 2020 jämfört med 2019. I de fall vi inte gör en förrättning till följd av ett skyddsombuds framställan är det vanligt att vi istället för samtal med arbetsgivare och skyddsombud som leder till att de själva löser problemet utan att vi fattar något beslut. Detta var dock mindre vanligt under 2020 då många ärenden var kopplade till coronapandemin och krävde att vi gjorde ett ställningstagande för att pröva aktuella frågor.

Tabell 9. Antal ärenden med framställan från skyddsombud enligt 6 kap. 6a § arbetsmiljölagen per branschgrupp 2018–2020

År	2020	Varav corona	2019	2018
Vård och omsorg, sociala tjänster	179	52	203	133
Transport och magasinering	128	90	54	46
Utbildning	63	2	78	53
Offentlig förvaltning och försvar, obligatorisk socialförsäkring	58	16	75	54
Handel, reparation av motorfordon och motorcyklar	49	12	38	36
Tillverkning	30	2	46	35
Övrigt	154	47	146	107
Totalt	661	221	640	464

Källa: Ines, Public

Flest framställningar kom från branschen vård, omsorg och sociala tjänster följt av transport och magasinering respektive utbildning under 2020. Dessa branscher låg högt även under 2019. Transport och magasinering har dock ökat kraftigt under året och gått om utbildning i antalet framställningar. Vi ser att denna ökning är kopplad till att många ärenden har kommit in från kollektivtrafiken.

Inom vård och omsorg gick antalet framställningar ner något under 2020. Av de ärenden som kom in från branschen är nästan 30 procent coronarelaterade. Framställningar av andra orsaker minskade under året. Istället har antalet skyddsombudsstopp ökat i branschen, som vi kommer att se i följande avsnitt.

Arbetsgivare begärde vårt ingripande efter skyddsombudsstopp

Om det finns en omedelbar och allvarlig fara för arbetstagares liv eller hälsa, har skyddsombud rätt att avbryta arbetet enligt 6 kap. 7 § arbetsmiljölagen. Om arbetsgivaren inte instämmer i bedömningen kan hen ta kontakt med Arbetsmiljöverket, så beslutar vi om arbetet ska fortsätta att vara avbrutet eller inte.

Tabell 10. Antal ärenden med begäran enligt 6 kap. 7 § arbetsmiljölagen 2018–2020*

År	2020	2019	2018
Antal ärenden	171	83	67
Antal förrättningar	110	42	38

Källa: Ines, Public

*) Vi redovisar antal ärenden för samtliga tre år. I årsredovisningarna för 2018 och 2019 redovisade vi inkomna handlingar. Eftersom de inkomna handlingarna ibland kan innehålla dubletter har vi valt att istället redovisa ärenden och kommer att fortsätta att göra det kommande år.

Under 2020 har antalet begäran om att häva ett skyddsombudsstopp ökat kraftigt, från drygt 80 stycken 2019 till drygt 170 stycken 2020. Ökningen beror på coronapandemin; nästan 60 procent av årets ärenden var coronarelaterade. Många ärenden (drygt 40 stycken) kom in under april och maj och handlade främst om brist på andningsskydd i vård och omsorg.

Under 2020 gjorde vi även fler förrättningar till följd av arbetsgivares begäran att häva ett skyddsombudsstopp. Precis som vid skyddsombuds

framställan kan arbetsmiljöinspektörerna ibland föra samtal med arbetsgivare och skyddsombud som gemensamt kommer fram till en lösning utan att Arbetsmiljöverket fattar beslut. I de ärenden som berör coronapandemin har detta varit mindre vanligt.

Tabell 11. Antal ärenden med begäran om att häva ett skyddsombudsstopp enligt 6 kap. 7 § arbetsmiljölagen per branschgrupp 2018–2020

År	2020	Varav corona	2019	2018
Vård och omsorg, sociala tjänster	69	49	16	16
Transport och magasinering	35	22	16	13
Offentlig förvaltning och försvar, obligatorisk socialförsäkring	17	13	4	2
Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster	8	5	3	3
Utbildning	8	5	0	6
Övrigt	34	9	44	27
Totalt	171	103	83	67

Källa: Ines, Public

Flest ärenden kom under året från vård och omsorg följt av transport respektive offentlig förvaltning. Det rör sig om kraftiga ökningar i samtliga tre branscher. Ökningen inom transportbranschen beror även här främst på ärenden som rör kollektivtrafik.

Anmälda allvarliga olyckor och allvarliga tillbud

Arbetsgivare ska anmäla dödsolyckor, allvarliga arbetsolyckor och allvarliga tillbud till Arbetsmiljöverket enligt kraven i 3 kap. 3 a § arbetsmiljölagen.

Tabell 12. Antal anmälda allvarliga olyckor och allvarliga tillbud enligt 3 kap. 3 a § arbetsmiljölagen och antal förrättningar 2018–2020

År	2020	2019	2018
Antal anmälningar	23 877	19 655	19 540
Varav coronarelaterade*	5 221	-	-
Antal förrättningar	2 079	3 185	3 042
Ärenden som handlagts med tillsynsmeddelande	4 610	2 804	2 824

*) Utifrån textsökning på "corona", "covid" och "sars"
Källa: Ines och Eskada

Under 2020 har antalet anmälningar ökat med drygt 20 procent jämfört med 2019 och i stort sett hela ökningen beror på coronapandemin. Vi har gjort färre förrättningar till följd av en anmälan enligt 3 kap. 3 a § arbetsmiljölagen 2020 jämfört med 2019. Istället handlade vi fler ärenden genom att skicka tillsynsmeddelanden till arbetsgivare med en begäran om utredning. I vissa fall leder en sådan begäran till en inspektion vid ett senare tillfälle.

Tabell 13. Antal anmälningar av allvarliga händelser i arbete enligt 3 kap 3 a § arbetsmiljölagen per branschgrupp 2018–2020

År	2020	Varav corona	2019	2018
Vård och omsorg: sociala tjänster	7 803	4 344	3 100	2 976
Transport och magasinering	3 061	37	3 256	3 110
Utbildning	2 503	184	2 574	2 683
Byggverksamhet	2 204	9	2 172	2 090
Tillverkning	1 889	9	2 043	2 157
Handel: reparation av motorfordon och motorcyklar	1 575	81	1 665	1 651
Offentlig förvaltning och försvar: obligatorisk socialförsäkring	1 569	418	1 160	1 199
Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster	1 062	49	1 247	1 296
Övrigt	2 212	90	2 438	2 378
Totalt	23 878	5 221	19 655	19 540

Källa: Eskada

Antalet anmälningar från vård och omsorg har ökat med cirka 150 procent jämfört med 2019. Sluten somatisk vård på sjukhus och särskilda boenden för äldre dominerade bland de coronarelaterade anmälningarna inom vård och omsorg. I övrigt ser vi att många anmälningar kommer från branschgrupperna transport respektive utbildning.

I vår tillsyn av allvarliga olyckor och tillbud är vårt fokus att få arbetsgivaren att förebygga liknande händelser. Det kan också bli fråga om att lämna underlag till polis och åklagare för att de ska ta ställning till om det kan röra sig om arbetsmiljöbrott.

Tips och arbetstagares anmälan

Ett *tips* är när någon som inte är anställd på en arbetsplats uppmärksammar Arbetsmiljöverket på ett möjligt arbetsmiljöproblem på en arbetsplats. En *arbetstagares anmälan* kommer från en arbetstagare som vill anmäla arbetsmiljöproblem på sin egen arbetsplats. Arbetstagares anmälningar är skyddade av sekretess, vilket gör att vi sällan genomför en inspektion eller kontakter företaget direkt utifrån en anmälan. Vi försöker däremot inkludera anmälan i pågående tillsynsaktiviteter. Vi tar även med dem i beräkningen när vi gör våra urval och planerar kommande förrättningar.

Tabell 14. Antal inkomna tips och arbetstagares anmälningar 2018–2020

År	2020	2019	2018
Tips	11 655	5 619	4 116
Arbetstagares anmälan	5 717	4 746	4 012

Källa: Nilex, Public

De vanligaste tipsen under 2020 handlade om risk för fall och organisatoriska och sociala arbetsmiljörisker. Över 50 procent av de arbetstagares anmälningar som kom in gällde risker inom den organisatoriska och sociala arbetsmiljön, främst kränkande särbehandling.

En betydande del av de inkomna tipsen 2020 var tyvärr inte tillsynsbara, eftersom det saknades information om arbetsplatsens namn och adress och det inte gick att ta reda på uppgifterna. Det är dessa tips som utgör merparten av den kraftiga ökningen jämfört med 2019.

Vi genomför tillsyn för att motverka arbetslivskriminalitet

Arbetsmiljöverket hade under perioden 2018–2020 tillsammans med sju andra myndigheter ett regeringsuppdrag om metodutveckling för myndighetsgemensam kontroll för att motverka fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet (se kapitel *Ordning och reda i arbetslivet*). Inom ramen för uppdraget genomförde Arbetsmiljöverket tillsammans med de andra myndigheterna gemensamma nationella och regionala kontrollinsatser under 2020.

Myndigheterna har i januari 2021 fått ett nytt gemensamt regeringsuppdrag om att fortsätta att utveckla det myndighetsgemensamma arbetet.

De företag som vi kontrollerar finns framför allt inom de riskmiljöer som myndigheterna gemensamt har identifierat. För att vi ska genomföra en myndighetsgemensam kontroll ska det finnas en allvarlig risk och misstanke om pågående brottslighet eller regelöverträdelser som direkt eller indirekt rör arbetskraften. Ett annat kriterium är att kontrollerna ska ge ett väsentligt mervärde för en eller flera av de samverkande myndigheterna.

Tabell 15. Antal myndighetsgemensamma kontroller och antal förelägganden, förbud och sanktionsavgifter 2018–2020

År	2020	2019	2018
Antal kontroller	1 274	1 833	1 127
Antal förelägganden och förbud	140	245	145
Antal sanktionsavgifter	115	208	134

Källa: Ines och Public

Trots de utmaningar vi hade under året på grund av coronapandemin kunde myndigheterna genomföra över 1 200 kontroller tillsammans. Minskningen jämfört med 2019 beror dels på att verksamheten stoppades helt under drygt två månader, dels på att vi tvingades anpassa arbetet utifrån smittspridningen av covid-19.

Under året har myndigheterna bland annat genomfört tre nationella kontrollinsatser riktade mot bland annat byggbranschen och transportbranschen. En av kontrollveckorna genomfördes tillsammans med Europol i syfte att kontrollera människohandel.

Utöver de myndighetsgemensamma kontrollerna som vi genomförde inom ramen för regeringsuppdraget deltog Arbetsmiljöverket i andra gemensamma kontroller efter förfrågan från andra myndigheter. Under 2020 genomförde vi drygt 120 sådana myndighetsgemensamma kontroller utanför regeringsuppdraget.

Antal förrättningar 2020 – totalt

Antalet förrättningar minskade med 38 procent under 2020 jämfört med 2019 på grund av coronapandemin. Av samma anledning har antalet genomförda förrättningar räknat per heltidsarbetande inspektör (en årsarbetskraft) minskat. Vi bedömer det som ett gott resultat att vi har kunnat genomföra nästan 18 000 förrättningar trots coronapandemin och den osäkerhet den orsakade i vår tillsynsverksamhet. 2020 präglades av ett omfattande omställningsarbete i flera omgångar.

Den ökade styckkostnaden per förrättning beror till stor del på att distansinspektioner, som är ett nytt arbetssätt för oss, har krävt mer för- och efterarbete än fysiska inspektioner.

Tabell 16. Antal förrättningar och kostnader 2018–2020

År	2020	2019	2018
Totalt antal förrättningar	17 730	28 429	27 154
Varav inspektioner	17 602	27 715	26 602
Varav distansinspektioner	6 098	-	-
Varav fysiska inspektioner	11 504	27 715	26 602
Antal förrättningar per heltidsarbetande inspektör	69	107	105
Total kostnad, tusentals kronor	190 368	214 608	200 609
Styckkostnad, kronor	10 737	7 549	7 388

Källa: Ines, Agresso

I kategorin *inspektion* ingår uppföljningsinspektioner och myndighetsgemensamma kontroller.

De branscher som vi inspekterade mest totalt sett under 2020 var

- byggverksamhet (23 procent)
- handel (18 procent)
- tillverkning (13 procent)
- transport (7 procent)
- vård och omsorg (6 procent)
- övriga branscher (47 procent).

För många är tre-fikat annorlunda just nu.

Som arbetsgivare har du ett ansvar för dina anställdas
arbetsmiljö, även när de jobbar hemifrån. Har du koll på om
någon känner sig isolerad? Läs mer på av.se

ARBETSMILJÖ
VERKET

Förelägganden, förbud, åtalsanmälningar, sanktionsavgifter och viten

Om arbetsgivarna inte uppfyller de krav vi ställer kan vi

- kräva att arbetsgivaren rättar till bristerna (föreläggande)
- förbjuda viss hantering eller viss verksamhet (förbud)
- anmäla arbetsgivaren till åklagare, vilket vi som regel gör om vi misstänker arbetsmiljöbrott (åtalsanmälan)
- påföra en sanktionsavgift
- ansöka om utdömande av vite från förvaltningsrätten.

Tabell 17. Antal förelägganden, förbud, åtalsanmälningar, sanktionsavgifter och viten 2018–2020

År	2020	2019	2018
Förelägganden och förbud	1 505	1 806	1 469
Åtalsanmälningar	232	199	161
Uttagna sanktionsavgifter	834	1 551	1 134
Ansökningar om vitesutdömanden (förvaltningsrätten)	92	89	66

Källa: Public

Förelägganden och förbud

På grund av coronapandemin rörde flertalet av de förelägganden och förbud som vi hanterade under året smittskydd, bland annat inom hälso- och sjukvård, busstrafik och förskolor. Eftersom antalet förrättningar minskade under 2020 minskade även antalet förelägganden och förbud jämfört med 2019.

Åtalsanmälningar vid misstänkta arbetsmiljöbrott

Antalet åtalsanmälningar har trots coronapandemin fortsatt att öka och är vanligast inom de olycksdrabbade branscherna byggverksamhet, tillverkning och jord och skog. En stor del av de ärenden som rör dödsolyckor och allvarliga arbetsolyckor handläggs nu inom de 18 månader som Arbetsmiljöverket, Polisen och Åklagarmyndigheten gemensamt kommit överens om.

Sanktionsavgifter

Antalet sanktionsavgifter minskade under 2020 jämfört med 2019, främst på grund av det minskade antalet förrättningar. De sanktionsavgifter som vi beslutade om under året var ofta kopplade till de myndighetsgemensamma kontrollerna mot arbetslivskriminalitet.

De vanligaste orsakerna till att vi beslutade om sanktionsavgifter 2020 var

- att fallskydd vid byggnads- och anläggningsarbete saknades
- att arbetsmiljöplan saknades vid byggnads- och anläggningsarbete
- obesiktade trycksatta anordningar.

De branscher som fått flest sanktionsavgifter under året är bygg, handel och tillverkning.

Marknadskontroll och produktsäkerhet

Arbetsmiljöverkets marknadskontroll av produkter är viktig eftersom bristfälliga produkter utgör risker för att drabbas av sjukdom och skada. Vi utför marknadskontroll av produkter som finns på den svenska marknaden och vi är ansvariga för sex olika produktområden:

- maskiner
- personlig skyddsutrustning
- enkla tryckkärl
- utrustningar för explosionsfarlig miljö
- tryckbärande anordningar
- produkter som inte omfattas av harmoniserad EU-lagstiftning.

Arbetsmiljöverket har även ansvar för marknadskontroll av maskiner och tryckbärande anordningar som används av konsumenter.

Coronapandemin hade stor påverkan på Arbetsmiljöverkets verksamhet inom marknadskontroll 2020. Större delen av den planerade marknadskontrollen fick pausas eftersom vi behövde fokusera på att säkerställa tillgången på personlig skyddsutrustning för sjukvårdspersonal.

Regeringsuppdrag om tillstånd för icke CE-märkt personlig skyddsutrustning

Arbetsmiljöverket fick i april 2020 ett uppdrag av regeringen. Uppdraget innebar att säkerställa ett förfarande så att även icke CE-märkt personlig skyddsutrustning ska kunna användas, om den uppfyller de väsentliga kraven för säkerhet och hälsa. Detta för att vårdpersonal skulle få tillgång till så säker utrustning som möjligt, då det rådde stor brist på skyddsutrustning i bland annat sjukvård och äldreomsorg. Vi redovisar uppdraget utanför årsredovisningen men gör en kortare sammanfattning här.

Regeringsuppdraget innebär att vi ger tillstånd

- att tillhandahålla icke CE-märkt personlig skyddsutrustning på unionsmarknaden under en begränsad tid medan pågående förfarande för bedömning av överensstämmelse slutförs
- att tillhandahålla icke CE-märkt personlig skyddsutrustning under pågående hälsokris till sådana behöriga myndigheter som organiserar inköp av personlig skyddsutrustning i Sverige.

Under 2020 fick vi in 227 tillståndsansökningar och fattade beslut i 220 av dessa. 109 fick tillfälligt tillstånd att tillhandahålla personlig skyddsutrustning. Totalt bidrog de tillstånd vi beviljade till att över 250 miljoner produkter blev tillgängliga för användning på den svenska arbetsmarknaden.

Under året utökade vi vårt samarbete med Tullverket för att förhindra att skyddsutrustning som inte uppfyller gällande krav kommer ut på den svenska marknaden. Vi fick även in betydligt fler anmälningar av farliga eller bristfälliga produkter via vår e-tjänst. Många av dem gällde personlig skyddsutrustning.

Tabell 18. Marknadskontroll: avslutade ärenden 2018–2020

Produktområde	2020		2019		2018	
	Kontrollerade modeller	Produkter med brist	Kontrollerade modeller	Produkter med brist	Kontrollerade modeller	Produkter med brist
Maskiner	69	30	199	84	116	56
Enkla tryckkärl och tryckbärande anordningar	8	3	24	16	27	12
Utrustningar för explosionsfarlig miljö	0	0	0	0	2	0
Personlig skyddsutrustning	41	19	92	58	34	19
Produkter som inte omfattas av harmoniserad EU-lagstiftning	2	0	14	2	5	2
Totalt antal kontrollerade produkter	120	52	329	160	184	89

Källa: Marko

Analys – vi ökar vår kunskap

Analysverksamheten har en viktig roll i Arbetsmiljöverkets verksamhet. Vi arbetar ständigt för att öka kunskapen om vad som skapar friska arbetsplatser och vad som orsakar tillbud, arbetsolyckor och annan ohälsa. Inom analysverksamheten tar vi även fram och bearbetar statistik. I det här kapitlet redovisar vi även hur vi arbetar inom EU, hur vi samråder med arbetsmarknadens parter, samverkar med andra myndigheter och om vårt sektorsansvar för funktionshinders- och tillgänglighetsfrågor inom arbetsmiljöområdet.

Vi har nationellt ansvar för arbetsskade- och arbetsmiljöstatistik

Arbetsmiljöverket har regeringens uppdrag att ansvara för den officiella statistiken inom arbetsskade- och arbetsmiljöområdet. Vi samlar in och analyserar information om arbetsolyckor och arbetssjukdomar som bygger på anmälda arbetsskador till Försäkringskassan enligt socialförsäkringsbalken.

Arbetsmiljöverkets statistik är mycket efterfrågad och används av såväl forskare som av arbetsmarknadens parter, politiker och media. Efterfrågan har ökat stadigt de senaste åren. Vår bedömning är att den officiella statistiken upplevs som tillförlitlig och av hög kvalitet. Vår statistik används som underlag när till exempel politiker eller journalister vill ge en bild av tillståndet i svensk arbetsmiljö. Statistiken kan följas under decennier bakåt i tiden, vilket också ger underlag för analyser av långsiktiga förändringar i arbetsmiljön, både i den fysiska och den organisatoriska och sociala. Den officiella statistiken spelar även en viktig roll i Arbetsmiljöverkets egen verksamhet, som kunskapsbas och som underlag för beslut om verksamhetens inriktning.

Under 2020 ökade förfrågningarna till oss om sammanställd statistik om arbetsskador och inspektionsverksamheten. Vi fick cirka 1 200 förfrågningar, jämfört med cirka 900 förfrågningar 2019. Många förfrågningar rörde coronapandemin och massmedia stod för cirka 60 procent av förfrågningarna.

Statistik till internationella organ

I det nationella uppdraget ingår att, enligt EU-förordningen 349/2011, leverera statistik till EU:s statistikkontor, Eurostat, över arbetsolyckor med fler än tre sjukdagar. Vi levererade under året även statistik över godkända arbetssjukdomar till Eurostat. För denna statistik saknas än så länge specifik EU-lagstiftning. Vi samarbetar med Försäkringskassan och Statistiska centralbyrån när vi levererar statistik till Eurostat. Den levererade arbetsskadestatistiken från medlemsländerna finns tillgänglig på Eurostats webbplats.

Publicerad information om statistik 2020

Under 2020 publicerade vi följande rapporter:

- *Arbetsskador 2019*, utgiven i maj 2020
Rapporten är baserad på den officiella statistiken om anmälda arbetsskador som Arbetsmiljöverket ansvarar för.
- *Arbetsmiljön 2019*, utgiven i november 2020
Rapporten är baserad på arbetsmiljöundersökningen 2019 som genomfördes av Statistiska centralbyrån (SCB) på uppdrag av Arbetsmiljöverket. SCB har sedan 1989 vartannat år gjort undersökningar om arbetsförhållanden inom svenskt arbetsliv.

Rapporterna publiceras på vår webbplats.

Nollvision – ingen ska dö till följd av sitt arbete

I sin arbetsmiljöstrategi för det moderna arbetslivet 2016–2020 fastslog regeringen att det ska gälla en nollvision mot dödsolyckor i Sverige. Utifrån detta har Arbetsmiljöverket tagit fram en strategi för vårt nollvisionsarbete. Vi har utgått från regeringens arbetsmiljöstrategi när vi formulerat vår nollvision: *Ingen ska behöva dö till följd av sitt arbete.* Vi har även valt att inkludera dödsfall till följd av arbetssjukdomar. Syftet med Arbetsmiljöverkets nollvisionsarbete är att ta fram kunskap, att bidra till att olika aktörer lyfter säkerhetshöjande insatser och att föreslå vägar framåt i arbetet för att ingen ska bli sjuk, skadas eller dö av sitt arbete.

I februari 2020 redovisade vi resultatet av ett regeringsuppdrag i en rapport till regeringen där vi analyserade händelser med dödlig utgång på arbetsplatser under perioden 2018 till juni 2019. Rapporten publicerade vi på vår webbplats. I analysen såg vi att nästan alla händelser som ledde till dödsfall hade kunnat förebyggas. Vi såg att det ofta fanns brister i det systematiska arbetsmiljöarbetet och att de händelser som ledde till dödsfallen är de som vi tyvärr ser återkomma varje år, till exempel fall från en högre nivå, vägtrafikolyckor och olyckor med mobila maskiner och arbetsfordon.

Vi framförde bland annat tre åtgärdsförslag i rapporten:

- att lyfta arbetsmiljökunskap vid utbildning
- att tillgängliggöra forskning och vetenskapliga rapporter
- att utvärdera beställaransvaret med avseende på arbetsmiljö.

Under rubriken *En säker arbetsmiljö kräver marginaler att göra fel* presenterade vi slutsatser från analysrapporten bland annat i ett pressmeddelande och en debattartikel på DN Debatt. Vi har fortsatt sprida resultaten från rapporten i sex korta, animerade filmer där framför allt arbetsgivare och arbetstagare är målgrupp. Filmernas syfte är att öka medvetenheten om orsaker som föregått händelser med dödlig utgång. Filmerna sprids via vår webbplats och via sociala medier.

Utifrån insikterna från analysrapporten har vi under året arbetat vidare med flera olika insatser. Vi har bland annat

- spridit ett lektionsmaterial som fokuserar på arbetsmiljö och risker kopplade till transportbranschen
- genomfört möten med representanter från ställningsbyggarbranschen och fört diskussioner om insatser för säkrare byggnadsställningar
- tagit fram stöd för riskbedömning av rörliga och tillfälliga arbeten som vi tillgängliggjort på vår webbplats
- startat en arbetsgrupp som analyserar lossningsolyckor med mål att höja säkerheten för lastbilschaufförer i samband med lasthantering
- startat ett arbete för att ta fram åtgärder för att förebygga dödliga händelser med mobila maskiner och arbetsfordon
- startat ett arbete för att åstadkomma attitydförändringar genom att ifrågasätta begreppet "olycka" och därigenom se att många händelser med dödlig utgång hade gått att förebygga.

Gränsvärden för kemiska ämnen 2020

Vi tar fram så kallade kriteriedokument som används av de nordiska tillsynsmyndigheterna som vetenskapligt underlag för att sätta hygieniska gränsvärden för kemiska ämnen. Dokumenten används även i arbetsskadeutredningar, av arbets- och miljömedicinska kliniker och av internationella aktörer inom området. Arbetet bedrivs som ett nordiskt samarbete, Nordiska expertgruppen. Målsättningen är att fastställa vid vilken lufthalt ett kemiskt ämne skadar vår hälsa, till exempel genom irritation, lungpåverkan, allergier och cancer. Vanligen skriver utomstående forskare underlagen, som expertgruppen diskuterar ett flertal gånger innan de godkänns. Dokumenten publiceras i skriftserien *Arbete och Hälsa*. Expertgruppen har även i uppdrag av nordiska tillsynsmyndigheter att granska de vetenskapliga rapporter från Europeiska kemikaliemyndigheten (ECHA) som utgör underlag för EU:s hygieniska gränsvärden. På grund av coronapandemin har samtliga diskussioner i expertgruppen genomförts digitalt.

Expertgruppen diskuterade och publicerade följande dokument 2020:

Tabell 1.

Status	Kriteriedokument från Nordiska expertgruppen
Diskuterad	• Gränsvärdessättning för carcinogener • Sänkta syrenivåer • Cementdamm
Publicerad	• Yrkesmässig kemisk exponering och hjärt- och kärlsjukdom

Status	Vetenskapliga rapporter från ECHA
Diskuterad	• Kadmium och dess oorganiska föreningar

Vi arbetar inom EU

Sverige och Arbetsmiljöverket är en aktiv aktör i arbetsmiljöfrågorna på internationell nivå, särskilt i EU-samarbetet. Vi medverkar i, och påverkar, EU:s lagstiftnings- och policyskapande arbete, och har en särskild ambition att synliggöra arbetsmiljöfrågornas internationella dimension. Utifrån dagens situation på den gemensamma europeiska arbetsmarknaden är det särskilt angeläget att, i samverkan med övriga medlemsländer, skapa ordning och reda på arbetsmarknaden, samt att på olika sätt verka för en god arbetsmiljö. Det nationella och det internationella hämtar näring från varandra och det är möjligt tack vare att Arbetsmiljöverket deltar i internationella samarbeten.

Vi deltar i flera olika forum i det europeiska arbetet för att motarbeta fusk, brottslighet och regelöverträdelser i arbetslivet. Det arbetet redovisar vi i kapitlet *Ordning och reda på arbetsmarknaden*.

Vi deltar även i arbetet inom

- den europeiska arbetsmiljöbyrån (EU-Osha)
- EU-kommissionens rådgivande kommitté för arbetsmiljöfrågor
- EU:s yrkesinspektörskommitté (SLIC)
- Europeiska arbetsmyndigheten (ELA)
- den europeiska plattformen för odeklarerat arbete.

Vi följer även organisationer som den internationella arbetsorganisationen (ILO), Eurofound och den internationella organisationen för arbetsmiljöinspektion (IALI) nära.

Under året har vi bland annat

- varit med och tagit fram ändringar i direktivet om biologiska agens
- deltagit i förhandlingarna av kommissionens fjärde förslag till ändringar i direktivet om carcinogener och mutagener.

Arbetsmiljöverket sätter också stort värde på det kunskaps- och informationsutbyte med andra länder som sker genom våra etablerade gemensamma informationssystem. Genom dem utbyter vi information och erfarenheter över gränserna.

Webbinarium om framtidens arbetsmiljö

Under året arrangerade NIVA (Nordic Institute for Advanced Training in Occupational Health) ett webinarium för att presentera rapporten *Work today and in the future – OSH challenges and opportunities for the Nordic labour inspectorates*. Rapporten var ett samarbete mellan de nordiska länderna och togs fram på uppdrag av generaldirektörerna för de nordiska arbetsmiljömyndigheterna.

Rapporten beskriver hur globalisering, digitalisering, demografiska förutsättningar och migration kan komma att påverka framtidens arbetsliv. Den lämnar även rekommendationer för hur arbetsmiljömyndigheterna i Europa kan arbeta för att hantera dagens och framtidens utmaningar på den gemensamma europeiska arbetsmarknaden. Fler än 100 personer från olika organisationer och länder deltog.

Utvärdering av EU-gemensamma inspektionsvägledningar

EU:s yrkesinspektörskommitté (SLIC) startade för tre år sedan en ny arbetsgrupp, EMEX (*Emerging risks*) med Sverige som ordförande. Arbetsgruppen tog fram tre inspektionsvägledningar och genomförde 2019 en utbildning för att lansera vägledningarna. En utvärdering från 2020 där 16 länder deltog visade att

- alla länder ansåg att utbildningen var värdefull
- ungefär hälften av länderna har använt vägledningen om Age and Gender som en källa till information och stödmaterial
- 13 länder har använt, kommer fortsätta använda eller börja använda vägledningen Psychosocial Guide under 2020
- nästan alla länder har använt vägledningen Prevention of MSD:s (musculoskeletal disorders) eller kommer att använda den på något sätt i arbetet med att motverka belastningsbesvär.

EU-kampanjen *Friska arbetsplatser belastar rätt*

Arbetsmiljöverket deltar i ett svenskt treparts-nätverk under den europeiska arbetsmiljöbyrån EU-Osha, som leds av Myndigheten för arbetsmiljökunskap. Under 2020 arbetade det svenska nätverket med att förbereda den treåriga EU-kampanjen *Friska arbetsplatser belastar rätt*. Målet för kampanjen är att öka medvetenheten om arbetsrelaterade belastningsbesvär och att ge verktyg för att effektivt förebygga belastningsbesvär på arbetsplatser. Fokus för den svenska arbetsgruppen under 2020 var manuell hantering av föremål. Arbetsmiljöverket lämnade exempel från Sverige om betydelsen av genus för att förebygga belastningsskador. Dessa exempel publicerades på EU-Oshas kampanjsida.

Inom ramen för det svenska nätverket genomförde vi tillsammans tre webinarier under året:

- Ett direktsänt heldagswebbinarium om belastningsergonomi. Förmiddagen genomfördes på engelska och hade deltagare från flera europeiska länder medan eftermiddagen var på svenska. Drygt 400 personer deltog.
- Ett webinarium för EU-kampanjen med fokus på resultatet av Arbetsmiljöverkets inspektioner inom ramen för kampanjen 2020 samt arbetet framöver. Drygt 300 personer deltog.
- Ett webinarium om att arbeta hållbart på distans.

Vi samråder med arbetsmarknadens parter och andra organisationer

Av Arbetsmiljöverkets regleringsbrev för 2020 framgår att vi ska redovisa hur myndigheten samråder med arbetsmarknadens parter och andra organisationer enligt 5 och 6 §§ i myndighetens instruktion.

5 § Arbetsmiljöverket ska samråda med arbetsmarknadens parter samt med andra organisationer och myndigheter i den utsträckning som behövs för verksamheten.

6 § Arbetsmiljöverket ska samråda med representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer innan myndigheten beslutar föreskrifter som riktar sig till enskilda, kommuner eller regioner eller beslutar i förvaltningsärenden av större vikt.

Samråden är viktiga för vår verksamhet

Att samråda med arbetsmarknadens parter och andra organisationer är av största vikt för Arbetsmiljöverkets verksamhet. De bidrar med erfarenheter och kunskaper om arbetsmarknadens villkor och ger oss information om hur arbetet med arbetsmiljöfrågorna fungerar i praktiken ute på landets arbetsplatser. De är också viktiga kanaler för att se till att vi som myndighet når ut till arbetsmarknadens aktörer och att våra beslut och regler blir kända och följs. Parterna har en viktig roll i att stödja sina medlemmar i arbetsmiljöarbetet.

Parternas erfarenheter och kunskaper ska vi ta till vara och väga samman med de erfarenheter och kunskaper om brister och behov av åtgärder vi som myndighet ser inom ramen för vårt uppdrag. Ett brett underlag är viktigt för våra ställningstaganden och för vårt beslutsfattande, viktigt för att besluten ska vara sakliga, opartiska och träffa rätt.

Vi samråder i olika former och på olika nivåer

Arbetsmiljöverket samråder med arbetsmarknadens parter och andra organisationer på olika sätt och på olika nivåer i verksamheten. Förutom samråd i de olika former vi beskriver i de kommande styckena sker även en mer vardaglig typ av samråd när partsorganisationerna kontaktar oss per mejl

eller telefon för att ta upp ett aktuellt ämne, lämna synpunkter eller ställa frågor.

De olika formerna av samråd vi har är

- centrala samråd
- enskilda samråd på handläggnivå
- enskilda samråd på högsta ledningsnivå
- verksamhetsnära samråd
- intressentmöten.

Arbetsmiljöverkets centrala samråd

I Arbetsmiljöverkets centrala samråd ingår nio organisationer:

- Sveriges akademikers centralorganisation (SACO)
- Tjänstemännens centralorganisation (TCO)
- Landsorganisationen Sverige (LO)
- Offentliganställdas förhandlingsråd (OFR)
- Förhandlings- och samverkansrådet PTK
- Svenskt näringsliv
- Sveriges kommuner och regioner (SKR)
- Arbetsgivarverket
- Fremia (tidigare KFO)

Vi bjuder in till fyra ordinarie samråd per år och vid behov kallar vi till extrainsatta möten. Syftet med mötena är att ge aktuell information och få in synpunkter och reflektioner från ledamöterna, främst på en mer övergripande nivå. Dessa möten leds av Arbetsmiljöverkets ställföreträdande generaldirektör tillsammans med en samordnare.

Enskilda samråd på handläggnivå

En gång per år träffar vi varje organisation enskilt för ett samråd på handläggnivå. Dessa möten blev inställda 2020 på grund av coronapandemin men kommer att återupptas under våren 2021. Här är syftet att få möjlighet att ha en dialog kring arbetsmiljöfrågorna och samråden ur de individuella organisationernas perspektiv.

Enskilda samråd på högsta ledningsnivå

Hösten 2020 tog Arbetsmiljöverkets generaldirektör initiativ till enskilda samrådsmöten med den högsta ledningen i samtliga organisationer i det centrala samrådet. Detta för att få möjlighet att utbyta perspektiv på arbetsmiljöfrågorna även på högsta ledningsnivå. Denna nya form av samråd uppskattades av både partsorganisationerna och av Arbetsmiljöverket och är någonting vi planerar att fortsätta med årligen.

Verksamhetsnära samråd

Utöver samråd på central och mer övergripande nivå samråder vi på en verksamhetsnära nivå. Det är bland annat när vi, i enlighet med § 6. i vår instruktion, samråder i samband med föreskriftsarbete. Vi kallar alltid till samråd inför beslut om föreskrifter, men även i samband med att föreskriftsarbetet påbörjas samt under arbetets gång.

Intressentmöten

När vi ser ett behov av att informera fler och få in ett större spektrum av synpunkter bjuder vi förutom parterna i det centrala samrådet även in andra organisationer. Dessa möten benämner vi *intressentmöten*. Till intressentmöten kan vi även bjuda in till exempel myndigheter, branschorganisationer eller aktörer inom företagshälsovård. På senare tid har vi bland annat bjudit in till större intressentmöten i arbetet med vår nya regelstruktur och i vårt nollvisionsarbete.

Vi har även regelbundna intressentmöten där vi fokuserar på en viss typ av verksamhet. Sådana möten bjuder vi in till inom vård och omsorg, handel och kemi. Deltagarna vid dessa möten är anpassade efter behovet i respektive grupp.

Utveckling av samråden

Sedan 2018 har vi arbetat med utveckling av våra samråd, både utifrån interna behov och synpunkter vi fått från arbetsmarknadens parter.

Vi har till exempel

- tillsatt en samordnare som bland annat fungerar som "en väg in" till myndigheten för att se till att parternas frågor och synpunkter hamnar rätt i organisationen och att de får återkoppling
- arbetat med att bli tydligare i våra syften med de möten vi kallar till så att parterna och andra organisationer vet vad de kan förvänta sig av olika typer av möten
- arbetat med intern samordning mellan avdelningar för att kunna bli tydligare i vår kommunikation med parter och andra organisationer.

Utvecklingsarbetet är ett pågående arbete och kommer att fortsätta så att vi på bästa sätt kan möta parternas behov och få in det underlag vi behöver för vårt arbete. Vi kommer bland annat arbeta vidare med att vara tydliga med vad vi menar med begreppet *samråd*, att ha en dialog med parterna och andra organisationer som en del av det underlag vi behöver för vårt beslutsfattande. Det är viktigt att skilja på samråd och andra begrepp som till exempel *samverkan* eller *samarbete*.

Samråden under 2020

Under 2020 har vi arbetat vidare med utvecklingsarbetet och haft samråd på samtliga de sätt vi beskrivit ovan. Det var en stor omställning att ha alla samråd digitalt, särskilt när det gäller de stora intressentmöten vi anordnade under året gällande vårt förslag på ny regelstruktur. Vi bedömer dock att de digitala mötena i de flesta fall har fungerat väl under omständigheterna. Vi bjöd bland annat in till flera möten gällande coronapandemin och hade flera större intressentmöten kopplade till införandet av vår nya regelstruktur.

Samverkan med andra myndigheter och organisationer

Här redovisar vi ett urval av den samverkan vi hade under 2020 med andra myndigheter och organisationer.

Myndigheter med uppdrag inom pandemihantering

Sedan februari har vi samverkat intensivt och regelbundet om smitthantering med flera myndigheter, framför allt Folkhälsomyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Socialstyrelsen och Läkemedelsverket men också Tullverket och Inspektionen för vård och omsorg.

Nationella pandemigruppen

Den nationella pandemigruppen bildades under året. Dess uppgift är att främja samordning av åtgärder för att hantera en pandemi eller en situation som kan leda till en pandemi. I gruppen ingår Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Läkemedelsverket, Arbetsmiljöverket, Sveriges Kommuner och Regioner samt länsstyrelserna. Folkhälsomyndigheten är sammankallande. Arbetsmiljöverket har medverkat vid gruppens tre möten under 2020. Mötena har i första hand ägnats åt att uppdatera varandra om särskilda uppdrag med anledning av coronapandemin, utmaningar och strategier för den egna myndighetens uppgifter och samverkan med övriga myndigheter.

Samverkan kring sprängarbete och arbete med explosiva varor

Under 2020 har vi samverkat med Polisen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Syftet har varit samverkan mellan de tre myndigheter som reglerar sprängarbete och arbete med explosiva varor. Tanken har varit att utbyta information, erfarenheter och problemställningar för att undvika dubbel- och parallellregleringar samt att få en gemensam överblick över de olika myndigheternas arbete.

Använd gärna
kortbetalning.

69:-

Transportstyrelsen

Under 2020 har vi samverkat med Transportstyrelsen om arbetsmiljö och transporter på väg och järnväg. Vi har samverkat i Transportstyrelsens regeringsuppdrag om säkrare arbete på väg. Vi har även haft dialog med Transportstyrelsen om målen i föreskrifterna för yrkesförarkompetens för att höja kunskaperna om säker lossning av gods. Ambitionen är att tillsammans bygga upp en mer behovsanpassad samverkan med utgångspunkt utifrån målen i *Nollvisionen för väg och järnväg*.

Arbets- och miljömedicinska kliniker

Vi samverkar med arbets- och miljömedicinska kliniker runtom i landet för att utbyta kunskaper och erfarenheter. Samverkan sker vid årliga heldagsmöten. På grund av coronapandemin så genomfördes årets möte digitalt. På mötet diskuterades bland annat den nya regelstrukturen.

Arbetsmiljöverkets sektorsansvar för funktionshinders- och tillgänglighetsfrågor inom arbetsmiljöområdet

Av vår instruktion framgår det att vi ska vara samlande, stödjande och pådrivande i funktionshinders- och tillgänglighetsfrågor inom arbetsmiljöområdet. För detta uppdrag krävs att vi själva har god kunskap om tillgänglighet och personer med funktionsnedsättning. Det är därför viktigt att vi internt arbetar med att höja vår kompetens och att vi arbetar med att integrera tillgänglighet i vår verksamhet.

Under 2020 har vi bland annat gjort följande:

- Medverkat i Myndigheten för delaktighets råd för generaldirektörer och tjänstemannanätverk.
- Deltagit i samråd med funktionshindersorganisationer där vi gemensamt bidragit till innehållet. De löpande utvärderingar vi gör visar att samråden är uppskattade och att vi har hittat en bra form för våra möten. Vi utbyter kunskap och diskuterar aktuella frågor.
- Utbildat inspektörer och jurister i hur de kan synliggöra tillgänglighetsfrågorna och driva tillgänglighetsfrågor ute på arbetsplatserna.
- Arbetat aktivt med att integrera tillgänglighet i vårt utvecklingsarbete, till exempel genom användbarhetstester för att se till att våra tjänster och leveranser är tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Bland annat fick personer med kognitiva funktionsnedsättningar testa tjänsten *Anmäl utstationering*.

Regler – vi utfärdar nya och omarbetar gamla

Med arbetsmiljölagen och vår instruktion som utgångspunkt ger Arbetsmiljöverket ut föreskrifter och allmänna råd som preciserar vilka krav som ställs på arbetsmiljön. Vi har i dagsläget knappt 70 föreskrifter som mer eller mindre detaljerat täcker hela vårt ansvarsområde. Vi utfärdar nya regler och omarbetar och upphäver föreskrifter för att följa den tekniska och språkliga utvecklingen, anpassa oss till förändringar i angränsande lagstiftning samt när synpunkter kommer in från arbetsmarknadens parter och andra aktörer. Under 2020 har vi haft fortsatt stort fokus på arbetet med regelförnyelse.

Regelförnyelse – vi anpassar våra regler för framtiden

Som myndighet har Arbetsmiljöverket en skyldighet att ständigt arbeta med att utveckla och modernisera vårt regelverk, för att göra det enklare för målgrupperna att leva upp till lagstiftningen. Regelförnyelse är ett långsiktigt utvecklingsarbete som syftar till att utveckla regler, vägledning och stöd för att hjälpa våra målgrupper – och oss själva – att möta ett arbetsliv i ständig förändring. Vi vill skapa ett modernt regelverk med tydliga och relevanta regler. I det arbetet har också ingått att ta fram en ny regelstruktur. I januari 2018 beslutade Arbetsmiljöverkets generaldirektör om den nya regelstrukturen och samma år påbörjade vi arbetet med att införa den.

Vårt nuvarande regelverk har vuxit fram i samråd med arbetsmarknadens parter under drygt fyrtio år sedan den nuvarande arbetsmiljölagen kom till. Eftersom reglerna kommit till under lång tid, och dessutom kompletterats med EU-regler, finns det delar som inte riktigt hänger ihop och som ibland kan upplevas motsägelsefulla eller ologiska när vi ser till helheten. Lite förenklat innebär arbetet med att införa den nya strukturen att dagens knappt 70 föreskrifter slås ihop till färre, men mer omfattande, föreskrifter. I samband med detta arbetar vi även med att bearbeta texterna något, med målsättningen att

detta inte ska förändra skyddsnivån. Den nya regelstrukturen ska göra det lättare att hitta och förstå våra regler.

Regelförnyelsearbetet under 2020

I januari 2020 skickade vi ut den nya regelstrukturen på remiss. Efter utbrottet av coronapandemin förlängde vi svarstiden för remissen till den 30 december 2020. Vi har under remisstiden haft totalt åtta intressentmöten. Fem om hela remissen och tre om förslaget till nya föreskrifter för byggherrar med flera. Detta för att möta de behov som arbetsmarknadens parter och andra aktörer uttryckt av att kunna ställa frågor både tidigt och sent under remisstiden. Vi har också arbetat för att snabbt uppdatera med aktuella frågor och svar på remissidan på vår webbplats.

Nya och ändrade föreskrifter under 2020

Under 2020 har vi ändrat föreskrifter och utfärdat nya.

Föreskrifterna om arbetsplatsens utformning (AFS 2020:1)

Föreskrifterna om hur arbetsgivare ska utforma arbetsplatserna behövde förtydligas. Föreskrifterna tar bland annat upp krav och råd om inomhusklimat och ventilation, dagsljus och belysning, personalutrymmen och utrymning. Nytt är bland annat skärpta regler om tillgänglighet och nya regler om ansvaret för arbetsmiljön på den färdiga arbetsplatsen. De nya föreskrifterna trädde ikraft den 1 januari 2021.

Föreskrifterna om särskilda bestämmelser om personlig skyddsutrustning med anledning av sjukdomen covid-19 (AFS 2020:2)

Dessa tillfälliga föreskrifter tog vi fram för att säkerställa tillgången till skyddsutrustning under coronapandemin. Föreskrifterna ger undantag för vissa arbetsgivare från 3 § i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om användning av personlig skyddsutrustning (AFS 2001:3).

De arbetsgivare som berörs är ambulans- och räddningstjänst, Försvarmakten, Polisen och andra som ska upprätthålla allmän ordning, samt hälso- och sjukvården. Föreskrifterna gällde till och med den 31 december 2020. (Se AFS 2020:9.)

Föreskrifterna om smittrisker (AFS 2020:3, ändring av AFS 2018:4)

Föreskrifterna om smittrisker ändrades för att omfatta även smittämnet SARS-CoV-2, som orsakar sjukdomen covid-19. Smittämnets riskklass är 3. Ändringsföreskriften trädde ikraft den 6 april 2020.

Föreskrifterna om användning av arbetsutrustning (AFS 2020:4, ändring av AFS 2006:4)

Dessa föreskrifter gäller användning av arbetsutrustning. De är EU-baserade och bygger på ett minimidirektiv från EU. Föreskrifterna ändrades genom att ett avsnitt togs bort. Det avsnittet kommer i stället att ingå i Arbetsplatsens utformning (AFS 2020:1). Ändringsföreskriften 2020:4 trädde i kraft den 1 januari 2021.

Föreskrifterna om arbetsanpassning (AFS 2020:5)

Föreskrifterna om arbetsgivares ansvar för att vid behov arbetsanpassa enskilda arbetstagares arbetsmiljö har av många arbetsgivare uppfattats som otydliga och behövde revideras. De nya föreskrifterna konkretiserar vad som minst ska finnas i arbetsgivarens organisation för arbetsanpassning och vad arbetsgivaren ska göra vid behov av arbetsanpassning för att förebygga sjukfrånvaro och att få arbetstagare så snart som möjligt tillbaka i arbete efter sjukfrånvaro. De nya föreskrifterna träder ikraft den 1 juni 2021.

Föreskrifterna om hygieniska gränsvärden (AFS 2020:6, ändring av AFS 2018:1)

Elva ämnen har fått nya eller sänkta gränsvärden. Några av de ämnen som berörs är beryllium och dieselavgaser.

Ändringsföreskrifterna trädde ikraft den 20 februari 2021.

Föreskrifterna om kemiska arbetsmiljörisker (AFS 2020:7, ändring av AFS 2011:19)

Ändringsföreskrifterna medför att arbete som innebär exponering för dieselavgaser eller hudexponering för vissa använda mineraloljor nu omfattas av särskilda krav på cancerframkallande, mutagena och reproduktionsstörande ämnen (så kallade CMR-ämnena). Ändringsföreskrifterna trädde ikraft den 20 februari 2021.

Föreskrifterna om provning av över- och undertryck (AFS 2020:8, ändring av AFS 2006:8)

Den tidigare standarden att kontrollorgan som trycksätter med gas ska vara ackrediterade är upphävd. Ändringsföreskriften reglerar hur kontrollorgan ska vara ackrediterade. Ändringsföreskriften trädde ikraft den 5 januari 2021.

Föreskrifterna om särskilda bestämmelser om personlig skyddsutrustning med anledning av covid-19 (AFS 2020:9)

Föreskrifterna trädde ikraft den 1 januari 2021 då föreskrifterna om särskilda bestämmelser om personlig skyddsutrustning med anledning av sjukdomen covid-19 (AFS 2020:2) upphörde att gälla.

Föreskrifterna om användning och kontroll av trycksatta anordningar (AFS 2020:10, ändring av AFS 2017:3)

Ändringsföreskriften avser ändrade övergångsbestämmelser för ikraftträdande av krav på certifiering av pannoperatörer för pannor i kategori 1 + 2. De nya bestämmelserna ska tillämpas från och med den 1 december 2020. Ändringsföreskriften trädde ikraft den 1 februari 2021.

Standardisering

Standardisering är processen för att skapa standarder, en gemensam överenskommen lösning på ett återkommande problem. Det är öppet för juridiska personer att betala deltagaravgiften och delta i arbetet, exempelvis deltar organisationer, myndigheter, kommuner, ideella föreningar och olika större företag. Arbetsmiljöverket deltar i arbetet med att ta fram standarder inom flera olika arbetsmiljöområden. Det är en del av vårt regelarbete och ett sätt för oss att aktivt driva utvecklingen åt rätt håll.

Under 2020 har vi deltagit i 27 kommittéer inom Svenska institutet för standarder (SIS) och en kommitté hos Svensk Elstandard och i olika arbetsgrupper. Vi deltar också inom vissa områden på europeisk nivå (inom CEN) och internationell nivå (inom ISO), framför allt inom personlig skyddsutrustning och vibrationer. Syftet är att höja säkerheten inom områden där det traditionellt finns stora risker i arbetsmiljön som till exempel

- maskinsäkerhet
- lyftanordningar
- trycksatta anordningar
- belastningsergonomi
- verkstadsmaskiner
- personlig skyddsutrustning.

Vi deltar även i ett antal kommittéer inom områden som vi prioriterar för att de har höga olyckstal eller många arbetsskador, till exempel gällande

- vibrationer och stötar
- anläggningsmaskiner och gruvsdrift
- handhållna skogsmaskiner.

Dessutom bevakar vi arbetsmiljöperspektivet och hjälper till att utforma standarder inom nya områden som robotik och automation.

Ett urval av standardiseringsarbetet 2020

Under 2020 har vi bland annat arbetat särskilt offensivt inom vissa utvalda områden. Vi har

- varit med och tagit fram en ny standard för robotik (definitioner)
- deltagit i arbetet med en standard för kollaborativa robotar
- röstat nej till en standard för skyddskläder mot fästingar, som var behandlade med insektsgift (biometrin)
- bevakat ett antal standarder ur vibrationsperspektiv och bland annat röstat nej till en standard för ryggburna lövblåsar som saknar metoder för deklarerat av vibrationsvärden
- gjort en ny formell invändning mot standarden för uppblåsbara flytvästar
- förberett ett eventuellt deltagande i standardisering av olycksdrabbade områden, bland annat motorkäpplor och däckstaplare.

Forum för standardisering

Arbetsmiljöverket deltar på nationell nivå i Kommerskollegiums Forum för standardisering. Forumet bidrar till samverkan mellan olika aktörer och ökar kunskapen om hur dessa arbetar med standardisering. En viktig fråga under 2020 har varit EU-kommissionens förslag på nya mandat för standardiseringsarbeten gällande personlig skyddsutrustning. Arbetsmiljöverket var pådrivande för att Sverige skulle rösta ja till mandatet och i den slutliga omröstningen röstade slutligen EU:s standardiseringskommitté också ja.

Vi utfärdar tillstånd och undantag från regler

Vissa arbetsuppgifter är förbjudna enligt arbetsmiljölagen, arbetstidslagen eller Arbetsmiljöverkets föreskrifter. För att en arbetstagare ska kunna utföra sådana arbetsuppgifter måste arbetsgivaren ansöka om tillstånd. Tillstånd behövs till exempel för att

- arbeta med rivning av asbest, arbeta med bearbetning eller behandling av asbest och arbeta med hantering av asbest vid forskning och analys
- arbeta på natten eller frånga regeln om dygnsvila
- anlita minderåriga under 13 år i artistframträdanden
- minderåriga ska få arbeta på tider som normalt inte är tillåtna
- hantera vissa kemiska ämnen*
- hantera biocider, vanligtvis råttgift
- hantera genetiskt modifierade mikroorganismer (GMM).

Tabell 1. Inkomna ansökningar om tillstånd 2018–2020

År	2020	2019	2018
Asbest	383	427	382
Arbetstidslagen	60	69	49
Minderåriga	443	551	568
Kemiska ämnen	50	43	64
Biocider	890	826	1159
GMM	25	13	10
Totalt	1 851	1 929	2 232

Källa: Public

Enligt 18 § arbetsmiljöförordningen (1977:1166) kan man även ansöka om undantag från bestämmelserna i våra föreskrifter. Coronapandemin har inneburit ett kraftigt ökat inflöde av sådana ansökningar.

Många ansökningar avsåg

- undantag från bestämmelserna om tidsintervall för yrkesutövare av bland annat medicinska kontroller
- ansökan från räddningstjänsten om att använda skyddsmask 90. Skyddsmask 90 fick tidigare endast användas inom försvaret. För att snabbt göra skyddsmask 90 tillgänglig inom fler verksamheter beslutade vi om Arbetsmiljöverkets föreskrifter med särskilda bestämmelser om personlig skyddsutrustning med anledning av hotet från sjukdomen covid-19 (AFS 2020:2). Föreskrifterna gav vissa yrkeskategorier rätt att använda skyddsmask 90 utan att behöva ansöka om tillstånd från Arbetsmiljöverket.

Vi fick även många ansökningar om undantag från kravet på certifiering av pannoperatörer.

Från och med 1 december 2020 skulle nya krav på certifiering av pannoperatörer ha börjat gälla. Men i och med coronapandemin blev det svårare att genomföra de utbildningar som krävs för att certifiera pannoperatörer. Det innebar att många sökande hade svårt att uppfylla kravet på certifiering. Därför tog Arbetsmiljöverket fram en ny föreskrift som innebär att kravet på certifiering skjuts fram två år till 1 december 2022.

Vi saknar könsuppdelad statistik för tillstånden.

*) A och B-ämnen enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om kemiska arbetsmiljörisker (AFS 2014:43)

Kommunikation – för en god arbetsmiljö

Arbetsmiljöverkets kommunikationsarbete utgår från vår instruktion, som säger att vi ska ta fram och tillhandahålla behovsanpassad, lättillgänglig och kvalificerad information inom vårt ansvarsområde, där små och medelstora företags behov särskilt ska beaktas.

Vår kommunikation ska bidra till att öka kunskapen om, och engagemanget för, arbetsmiljöfrågor i samhället och på den svenska arbetsmarknaden. Med hjälp av kommunikation i våra egna och andras kanaler vill vi motivera människor att söka kunskap som främjar en god arbetsmiljö. Detta förutsätter att vi kommunicerar på ett sätt som skapar insikt och förståelse om vikten av att arbeta aktivt med arbetsmiljöfrågor. Vi arbetar med att uttrycka oss begripligt och inkluderar tillgänglighetsfrågor i allt vårt kommunikationsarbete.

Svarstjänsten möter allmänheten

Vår svarstjänst har en viktig funktion i mötet med våra målgrupper. Vi svarar på allmänna frågor, tar emot tips om missförhållanden på telefon, och ger stöd till alla som använder våra e-tjänster. Den som har en allmän fråga om arbetsmiljö får här stöd och vägledning utifrån arbetsmiljölagen, arbetstidslagen, utstationeringslagen och våra föreskrifter. Frågorna kommer från samtliga sektorer i samhället och berör alla aspekter av arbetsmiljön. De som vänder sig till svarstjänsten med frågor är främst arbetsgivare, arbetstagare och skyddsombud.

Tidigt på året ökade frågorna till svarstjänsten om coronaviruset samtidigt som övriga frågor avtog. Coronafrågorna var komplexa och eftersom det var helt nya frågor tog de längre tid att besvara. Samtidigt var förväntningarna från frågeställarna höga. Frågorna om coronaviruset dominerade under 2020 och handlade bland annat om regler för smittoämnen, brist på skyddsutrustning, användning av skyddsutrustning och oro för viruset.

De vanligaste frågeområdena 2020 var

- systematiskt arbetsmiljöarbete
- arbetsplatsens utformning
- personlig skyddsutrustning
- arbetsmiljölagen
- mikrobiologi.

Frågor om coronaviruset utgjorde den största frågemängden inom samtliga områden. Förutom frågor om pandemin fick vi många frågor bland annat om förändringarna i reglerna om arbetsplatsens utformning.

Under 2020 svarade vi på allmänna frågor, tog emot tips på telefon och besvarade frågor om e-tjänster vid cirka 28 000 tillfällen. Av personerna som kontaktade oss var 51 procent kvinnor och 48 procent män. För resterande är könstillhörigheten okänd.

Tabell 2. Antal besvarade telefonsamtal, mejl- och webbfrågor 2018–2020

År	2020	2019	2018
Telefon (exkl. växel)	22 356	22 587	30 709
Mejl- och webbfrågor	5 645* (exkl. tips)	7 694 (inkl. tips)	11 725 (inkl. tips)

*) 2018 och 2019 besvarade svarstjänsten även tips per mejl. 2020 övergick hanteringen av tips per mejl till avdelningen för inspektion.
Källa: Nilex, Trio

Att antalet besvarade mejl 2020 i tabellen har gått ner beror på att funktionen tips på mejl från och med 2020 tas om hand av avdelningen för inspektion. Vi besvarade drygt 1 300 fler allmänna frågor per mejl jämfört med 2019. 2019 var antalet besvarade allmänna frågor per mejl knappt 4 300 exklusive tips. Det ökade inflödet under 2020 berodde till stor del på coronapandemin.

Myndighetssamverkan: Starta och driva företag

Sedan 2020 ingår Arbetsmiljöverket i myndighetssamarbetet *Starta och driva företag*, som syftar till att nå ut till fler företag och lära oss mer om mindre företags behov.

Drivande i samarbetet är Tillväxtverket och Bolagsverket, och fokus ligger på att samordna och presentera information samt ge service till dem som är eller vill bli företagare. Myndighetssamarbetet ska leda till ökad hållbar tillväxt genom

- att det ska vara enkelt att starta och utveckla företag
- att det ska vara lätt att göra rätt för företagare
- att fler nya och växande företag startas
- en mer effektiv offentlig förvaltning.

Som en del av det arbetet har Arbetsmiljöverket under hösten 2020 genomfört en förstudie om småföretagares behov av stöd i arbetsmiljöarbetet. Småföretag är företag med färre än 10 anställda. Målet är att Arbetsmiljöverket på sikt, som ett led i vårt uppdrag att särskilt beakta små och medelstora företags behov i vår kommunikation, ska kunna

- lyfta och synliggöra småföretagares behov av stöd internt på Arbetsmiljöverket
- intensifiera arbetet med småföretagares behov för att lyckas med regeringens strategi, som säger att vi ska rikta oss specifikt mot den gruppen.

Arbetsmiljöverkets poddserie Hallå arbetsmiljö!

Andelen svenskar som lyssnar på podcaster ökar för varje år, och 2020 utökade vi våra kommunikationskanaler med en poddserie, Hallå arbetsmiljö!

Poddserien syftar till att motivera lyssnarna att aktivera sitt arbetsmiljöarbete. Målgruppen är bland annat mindre och medelstora företag. Den röda tråden i avsnitten är systematiskt arbetsmiljöarbete och andra viktiga arbetsmiljöfrågor med tips och råd om hur man kan göra i praktiken.

Avsnitten bygger på de behov vi sett i våra möten med den svenska arbetsmarknaden. Varje avsnitt har ett tema och en eller flera inbjudna gäster, både från vår egen verksamhet och andras. Poddserien har under året blivit ett viktigt tillskott för att nå ut brett med vår information. Totalt fick de tio avsnitten under 2020 drygt 100 000 lyssningar.

Poddserien bidrar även till att göra information om vår verksamhet mer lättillgänglig. Vi når en målgrupp som har lättare att ta till sig information via tal i stället för via det skrivna ordet. Varje avsnitt finns, förutom för lyssning, publicerat i textformat på vår webbplats med möjlighet till maskinuppläsning.

Arbetsmiljöverkets digitala nyhetsbrev

Under 2020 har vi fortsatt att publicera ett digitalt nyhetsbrev som går ut via e-post varje månad. Syftet med nyhetsbrevet är att skapa nytta för våra intressenter genom att ge dem relevanta nyheter och tips om arbetsmiljöarbete. Vi vill på så sätt motivera dem att söka kunskap som främjar en god arbetsmiljö.

Under 2020 har vi sett en fortsatt ökning av antalet prenumeranter. Vi har gått från cirka 3 300 prenumeranter till cirka 5 500, vilket tangerar den kraftiga ökningen vi såg under 2019. Statistik visar också att mottagarna läser och uppskattar innehållet. Det ökande antalet prenumeranter innebär att vi sprider information om arbetsmiljöarbete till en allt vidare krets.

Arbetsmiljöverkets webbplats

Vår externa webbplats av.se är vår viktigaste kommunikationskanal. Antalet besök ökade från cirka 3,5 miljoner 2019 till cirka 4,2 miljoner 2020. Informationen på webbplatsen riktar sig till alla Sveriges arbetsplatser, stora som små, med syftet att underlätta för arbetsgivare, arbetstagare och skyddsombud att arbeta proaktivt med arbetsmiljöfrågor.

Tabell 3. Antal besök på av.se 2018–2020

År	2020	2019	2018
Antal besök på av.se	4 201 825*	3 524 577	3 224 061

*) Med anledning av rekommendationer i mål C-311/18 (Schrems-II) och Datainspektionens (numera Integritetsskyddsmyndigheten) rekommendationer, beslutade Arbetsmiljöverket att ta bort Googles analysverktyg den 13 december 2020. Siffran för 2020 speglar därmed antalet besök mellan den 1 januari och 12 december 2020.

Våra fem mest besökta sidor, förutom startsidan, var sidorna om

- coronaviruset
- föreskrifter
- arbetsmiljölagen
- arbetstidslagen
- lagar och regler om arbetsmiljö.

De mest nedladdade föreskrifterna var

- Organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4)
- Systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1)
- Arbetsplatsens utformning (AFS 2009:2)
- Smittrisker (AFS 2018:4)
- Byggnads- och anläggningsarbete (AFS 1993:3).

Arbetsmiljöverket i sociala medier

Att vara aktiv i sociala medier är en förutsättning för att kunna ta vara på omvärldens intresse för vår verksamhet. Det är också ett kostnadseffektivt sätt att nå ut med våra budskap samt ha en dialog med våra målgrupper. Här möter vi våra följares förväntningar med det vi vill kommunicera som myndighet, med det övergripande målet att visa på fördelarna med en god arbetsmiljö och ett bra arbetsmiljöarbete.

Under 2020 har vi fortsatt att hålla en hög närvaro i sociala medier. Vi har strävat efter att skapa engagerande innehåll och besvarat och bemött olika frågor som kommit i våra kommentarsfält. Som en del i att utveckla vårt arbete i sociala medier har våra sociala medieredaktörer bland annat en regelbunden dialog med vår svarstjänst. På det sättet producerar vi innehåll som ger svar på aktuella frågor.

De kanaler vi använder är LinkedIn, Facebook, Twitter och Youtube.

LinkedIn

Under 2020 har vi sett en kraftig ökning av antalet följare på LinkedIn. Här fokuserar vi på inlägg som innehåller tips och stöd till arbetsgivare, arbetstagare och skyddsombud.

Antalet följare på LinkedIn stiger varje månad och vi ser ett stort engagemang bland dem som läser. I kommentarsfälten får vi ofta positiv återkoppling, och inläggen delas ofta av andra. Den spridning som inläggen får visar att det här är en väldigt viktig kanal för myndighetens kommunikationsverksamhet.

Tabell 4. Antal följare på LinkedIn 2018–2020

År	2020	2019	2018
Följare	Cirka 43 000	Cirka 26 500	Cirka 13 000

Källa: LinkedIn

Twitter

Vårt Twitterkonto heter @Arbetsmiljo och riktar sig främst till journalister, opinionsbildare, makthavare och arbetsmarknadens parter. De sekundära målgrupperna är allmänhet med intresse för frågor om samhälle, arbetsmarknad och arbetsmiljö.

Tabell 5. Antal följare på Twitter 2018–2020

År	2020	2019	2018
Följare	5 594	5 276	5 096

Källa: Twitter

Facebook

Antalet följare på vår Facebooksida har ökat från år 2019, men vi ser också hur ändringar i kanalens algoritmer har en negativ inverkan på den räckvidd våra organiska (ej sponsrade) inlägg får. Facebook är ändå en viktig kanal i dialogen med våra målgrupper. Här sprider vi nyheter om det vi arbetar med och delar tips med arbetstagare och skyddsombud, som också är kanalens största målgrupper.

De frågor som kommer in via kommentarsfält och meddelanden besvarar vi med hjälp av sakkunniga från flera av myndighetens avdelningar. Detta är något vi lagt extra stort fokus på under 2020 – att göra oss tillgängliga för allmänheten genom att i högre grad interagera med våra följare i kommentarsfälten.

Tabell 6. Antal följare och räckvidd på Facebook 2018–2020

År	2020	2019	2018
Följare	38 400	37 502	36 528
Räckvidd	24 259	29 969	55 852

Källa: Facebook

Youtube

Youtubekanalen Arbetsmiljöverket är vår kanal för rörlig bild och grafik. Här har vi under året publicerat över 50 filmer om bland annat Arbetsmiljöverkets nollvision, om vår poddserie Hallå arbetsmiljö! och om hur man arbetar med arbetsmiljöfrågor i praktiken. Antal följare ökade under året.

Tabell 7. Antal följare på Youtube 2018–2020

År	2020	2019	2018
Följare	Cirka 1 850	Cirka 1 500	Cirka 1 100

Källa: Youtube

Stort genomslag för arbetsmiljöfrågor i medier

Arbetsmiljöfrågorna har under 2020 legat extra högt på agendan hos många medieredaktioner. Under året förekom Arbetsmiljöverket i medier vid drygt 23 000 tillfällen. Det är en ökning med drygt 26 procent jämfört med 2019. En stor del av ökningen bedöms vara en effekt av det arbetsmiljöintresse som coronapandemin medfört, i tillägg med att vi från och med mars 2020 väsentligt har utökat vår tillgänglighet och bevakning under helger.

Det är viktigt för Arbetsmiljöverket att synas i medier för att öka kunskap om vikten av att systematiskt förebygga arbetsmiljörisker och sprida vårt huvudbudskap: att ingen ska bli sjuk, skadas eller dö av jobbet.

Tabell 8. Antal tillfällen som Arbetsmiljöverket förekom i medier 2018–2020

År	2020	2019	2018
Följare	23 253	18 338	17 166

Källa: Retriever

Vilka frågor väcker mediernas intresse?

Mediernas intresse för vår verksamhet är stort, vilket speglas i bredden av mediefrågor där vi förekommer. Den klart största övergripande mediefrågan under 2020 var skyddsåtgärder mot smittrisker på arbetsplatser.

Dessa frågor var stora i medierna under 2020:

- Arbetsolyckor med dödlig utgång skapar fortsatt stor uppmärksamhet. Särskilt stor medieuppmärksamhet fick Arbetsmiljöverkets analys av de arbetsolyckor med dödlig utgång som inträffade 2018 och första halvåret 2019.
- Vårt arbete inom ramen för myndighetsgemensamma kontroller för att motverka fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet och de resultat vi har kunnat presentera gav ett stort genomslag i medierna. Vi är samordnande myndighet och har planerat och genomfört pressträffar, skrivit pressmeddelanden och debattartiklar och spridit information i sociala medier.
- Den 2 mars, precis innan coronapandemin drabbade Sverige, presenterade vi på en pressträff resultatet från en treårig inspektionsaktivitet inom äldreomsorgen. Våra inspektioner visade på allvarliga brister i arbetsmiljöarbetet. Nära nio av tio inspekterade arbetsplatser fick krav på förbättringsåtgärder. Bristerna har förstärkts i och med coronapandemin, något vi har kunnat följa i medierapporteringen.
- Statistik från Arbetsmiljöverket får stort utrymme i medierna. Intresset har varit särskilt stort för coronarelaterad statistik som tillbudsanmälningar, skyddsombuds begäran och skyddsstopp. Under året har vi regelbundet publicerat sammanställningar av coronarelaterade anmälningar och ärenden på vår webbplats.

- *Arbetsskaderapporten 2019* och *Arbetsmiljöundersökningen 2019*, som släpptes i maj respektive november 2020, fick båda stor medial uppmärksamhet.
- Medieintresset för statistik om arbetsmiljö är stort. Därför presenterade vi i år preliminära siffror för första halvåret 2020 om antalet anmälda arbetsskador och arbetssjukdomar. De visade bland annat att arbetssjukdomarna inom vård och omsorg ökat dramatiskt, vilket fick ett stort medialt genomslag.
- Ett återkommande ämne i årets mediebevakning har varit granskningen av myndigheternas hantering av skyddsutrustning i allmänhet och råden kring munskydd i synnerhet. Arbetsmiljöverkets första beslut, som gällde krav på visir och munskydd efter ett skyddsstopp på äldreboendet Serafen i Stockholm, väckte stort medialt intresse. Ärendet har blivit föremål för en granskning av Justitieombudsmannen och Sveriges Televisions *Uppdrag granskning* gjorde ett program om detta.
- Våra nationella inspektionsinsatser är alltid högtintressanta för medier. I år har vi medverkat i fler tevemorgonsoffor, pressträffar och publicerat fler pressmeddelanden och debattartiklar än tidigare år.

Särskilda informationsinsatser om arbetsmiljö med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19

I september 2020 fick vi ett uppdrag från regeringen med målet att sprida information om vikten av, och risker i, den organisatoriska och sociala arbetsmiljön under rådande pandemi.

Fram till den 31 december 2020 skulle vi med hjälp av riktade kommunikationsinsatser höja kunskapen om risker i arbetsmiljön för arbetsgivare med personal inom vård och omsorg och för arbetsgivare med anställda som arbetar hemifrån. Inom ramen för det gemensamma arbetsmiljöansvaret fyller även skyddsombud inom båda målgrupperna en viktig funktion. Tillsammans med de 3 miljoner kronor som regeringen tilldelade uppdraget sköt vi till drygt 3,7 miljoner kronor.

Uppdraget resulterade i en informations- och spridningskampanj där samtliga kampanj- och annonselement hänvisade till vår samlade information på av.se. Kampanjen tog sin utgångspunkt i de förutsättningar som råder för respektive målgrupp under coronapandemin.

Kommunikation till arbetsgivare inom vård och omsorg

Utgångspunkten för kommunikationen som vi riktade till arbetsgivare inom vård och omsorg har varit att det under året varit extra svårt att få tiden att räcka till. Basala saker som att gå på toaletten, äta lunch eller hinna säga något tröstande till en patient har för många blivit en lyx.

För målgruppen arbetsgivare med anställda inom vård och omsorg kommuniserade vi våra budskap via

- brevutskick till förtroendevalda inom vård och omsorg i svenska kommuner och regioner samt till riksdagsledamöter i socialutskottet
- annonser i tryckta dags- och facktidningar
- utomhusannonser på upplysta annonsplatser
- digitala annonser på svenska nyhetssajter och online-magasin
- en debattartikel i tidningen Altinget med rubriken *"Vem orkar jobba inom vård och omsorg?"*, underskriven av generaldirektör Erna Zelmin-Ekenhem.

Kommunikation till arbetsgivare med anställda som arbetar hemifrån

Utgångspunkten för kommunikationen till arbetsgivare med anställda som arbetar hemifrån har varit att arbetsgivaren lätt missar hur de anställda mår och hur deras arbetssituation ser ut när de anställda arbetar hemifrån. För att väcka arbetsgivares intresse vill vi ge exempel på situationer där medarbetare har det tufft hemma och samtidigt fråga arbetsgivaren: Har du koll?

För målgruppen arbetsgivare med anställda som arbetar hemifrån kommuniserade vi våra budskap via

- annonser i tryckta dags- och facktidningar
- utomhusannonser på upplysta annonsplatser
- digitala annonser på svenska nyhetssajter och online-magasin
- filmer på betald annonsplats i sociala medier.

Uppdraget ska redovisas för Arbetsmarknadsdepartementet senast den 31 mars 2021.

Kompetensförsörjning – ett systematiskt och strategiskt arbete

Arbetsmiljöverket arbetar systematiskt med kompetensförsörjning på alla nivåer för att säkerställa att vi har rätt kompetens för att kunna uppnå verksamhetens mål. En viktig del i det arbetet är att se till att vi har en hälsosam arbetsmiljö och en lärande arbetsplats. Vår övergripande plan för kompetensförsörjning utgår från ledningens prioriteringar och från den strategiska verksamhetsplaneringen. Under 2020 har detta arbete präglats av de utmaningar som coronapandemin medförde.

Här redovisar vi de åtgärder som vi har vidtagit under året i syfte att säkerställa att det finns kompetens för att fullgöra Arbetsmiljöverkets uppgifter.

Arbetsmiljön under coronapandemin

Det interna arbetsmiljöarbetet har under 2020 till stor del präglats av coronapandemin. På kort tid fick vi ställa om verksamheten för att så många medarbetare som möjligt skulle kunna arbeta hemifrån. Det har ställt krav på att utveckla digitala arbetssätt och att leda andra och sig själv på distans.

För att få en bild av hur hemarbetet fungerade genomförde vi vid två tillfällen under året enkäter som var riktade till alla medarbetare och chefer. Enkäterna visade att de flesta som svarade upplevde att tekniken fungerade bra och att det gick bra att utföra arbetsuppgifterna i kontakt med chef och kollegor på distans. Över hälften av de som svarade tyckte att det fungerade bra att hitta en ergonomisk arbetsplats i hemmet medan vi såg att ungefär en fjärdedel inte hade en tillfredställande ergonomisk arbetsmiljö på sin hemarbetsplats.

Enkäterna visade också att en betydande del av medarbetare och chefer upplevde en ökad arbetsbelastning i och med coronapandemin.

Utifrån de svar vi fick i enkäterna och andra signaler har vi arbetat för en god arbetsmiljö bland annat genom att

- erbjuda samtliga medarbetare att låna hem till exempel skärm, stol och andra arbetsverktyg som headset, tangentbord och mus
- uppmuntra till täta avstämningar mellan chef och medarbetare
- stötta chefer i att leda på distans, bland annat genom ett webinarium
- ta fram en checklista för chefer för att undersöka arbetsmiljön vid hemarbete
- göra riskbedömning både på grupp- och myndighetsnivå
- arbeta aktivt i samverkan där vi bland annat kommit överens om ett förstärkt stöd till medarbetare (innefattar bland annat överenskommelser om övertid).

Vi har också tagit fram

- rutiner kring vad som händer om man som medarbetare blir smittad
- nya rutiner kring städning
- dokument om hur vi kan undvika smittspridning på kontoret
- ett stöd till att leda digitala möten.

Dessa aktiviteter och åtgärder har hjälpt oss att hantera de utmaningar som coronapandemin förde med sig.

Från klassrumsutbildningar till digitalt lärande

Coronapandemin innebar att vi fick stoppa alla planerade klassrumsutbildningar och på kort tid ställa om till digitala utbildningar. Vår digitalisering av lärandet tog snabbt ett stort kliv framåt och vi upplever att det har fungerat väl med tanke på omständigheterna.

Under året genomförde vi bland annat

- vår tillsynsutbildning för nyanställda inspektörer
- introduktionsutbildning för nyanställda
- utbildning med stöd till chefer inför lönesamtal
- utbildning med tips och stöd för dem som ska hålla i digitala utbildningar.

Attraktiv arbetsgivare

Under 2020 anställde vi 68 medarbetare (inklusive interna rekryteringar), 43 kvinnor och 25 män. Av de rekryterade medarbetarna var 25 arbetsmiljöinspektörer, varav 13 kvinnor och 12 män. Orsaken till rekryteringarna var främst en satsning på att anställa fler arbetsmiljöinspektörer och att ersätta de som slutat på grund av pension eller av övriga orsaker.

Vi arbetar löpande för att erbjuda en attraktiv arbetsplats med bra anställningsvillkor, intressanta arbetsuppgifter och goda utvecklingsmöjligheter. Överlag får vi tillräckligt med ansökningar till våra utlysta lediga tjänster, men generellt har vi svårt att hitta specialister med upphandlarkompetens och specialister inom teknik och bygg. Framöver kommer vi sannolikt även att få ett ökat behov av att rekrytera nya medarbetare med den kompetens som krävs för att möta kravet på ökad digitalisering.

Detta gör att vi ser ett behov av att satsa på arbetet med vårt varumärke för att öka vår möjlighet att attrahera medarbetare med rätt kompetens. Under året har vi därför gjort intervjuer och haft workshoppar för att ta reda på hur våra medarbetare uppfattar oss som arbetsgivare. Utifrån det har vi arbetat fram ett arbetsgivarerbjudande som vi hoppas ska vara attraktivt. Detta kommer att användas i kommunikationen både internt och externt för att tydliggöra vilka vi är som arbetsgivare.

Sammantaget bedömer vi att vi har rätt kompetens de närmaste åren för att kunna utföra vårt uppdrag.

Arbetsplatskultur för ökad tillit och förtroende

Under 2019 inledde vi arbetet med att utveckla den interna kulturen och tilliten inom organisationen. Därför påbörjade vi under året ett drygt två dagar långt program för samtliga medarbetare i syfte att utveckla medarbetarskapet. Satsningen speglar den ledarskapsutveckling som vi genomförde under 2019 och bygger på samma teoretiska grund. Innehållet i programmet är indelat i fem olika moduler och genomförs med hjälp av upphandlade konsulter. Programmet löper fram till slutet av 2021. Precis som med övriga utbildningar under året fick vi ställa om till att genomföra programmet digitalt.

Kränkande särbehandling, diskriminering, trakasserier och sexuella trakasserier

Under året tog vi fram en intern film med diskussionsfrågor i syfte att öka våra medbarnares medvetenhet om trakasserier och sexuella trakasserier. Vi tog även fram nya styrdokument för att förtydliga hur vi ska arbeta för att förebygga och motverka särbehandling, diskriminering och trakasserier. Alla avdelningar ska diskutera frågorna utifrån det framtagna materialet senast under 2021.

Lokalförsörjningsstrategi

Under 2020 arbetade vi med tillämpningen av den lokalförsörjningsstrategi som vi tog fram under 2019. Målet med strategin är att vi ska ha kostnadseffektiva och ändamålsenliga lokaler så långt det är möjligt. Den största förändringen är att vi, i takt med att våra hyresavtal löper ut, går över till en öppen kontorslösning. Det ger förutsättningar för att vi som myndighet kan hjälpa åt, tänka nytt och utveckla verksamheten tillsammans mot gemensamma mål, i enlighet med vår önskade arbetsplatskultur.

Först ut att tillämpa och implementera lokalförsörjningsstrategin var de två kontoren i Stockholm vars hyreskontrakt löpte ut under 2020. Vi valde att flytta ihop de två kontoren på en ny gemensam adress i Solna, eftersom det var den mest ändamålsenliga och kostnadseffektiva lösningen.

Kompetenser 2018–2020

Tabellen nedan visar medelantalet anställda på Arbetsmiljöverket 2018–2020 uppdelat på män och kvinnor inom kärnverksamhet, ledning och stödverksamhet. Medelantalet anställda har minskat med 30 personer sedan 2018.

Minskningen har skett inom alla områden men den största procentuella minskningen har skett inom stödverksamheten.

Tabell 1. Medelantalet anställda, all personal 2018–2020

Funktioner					Kvinnor	Män
Kärnverksamhet					238	204
Ledning					40	18
Stöd					105	34
Summa					383	256
Totalt					639	

Källa: Agresso

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron minskade med 0,4 procentenheter mellan 2019 och 2020. Av den totala sjukfrånvaron ökade andelen långtidssjukfrånvaro. Andelen korttidssjukfrånvaro utgör 44,5 procent av den totala sjukfrånvaron.

Sjukfrånvaron minskade för både kvinnor och män, för kvinnor med 0,6 procentenheter och för män med 0,1 procentenheter. För anställda mellan 30 och 49 år minskade sjukfrånvaron med 0,4 procentenheter. För anställda som är 50 år och äldre minskade sjukfrånvaron med 0,4 procentenheter.

Tabell 2. Sjukfrånvaro över tid angiven i procent

Sjukfrånvaro	2020	2019	2018
Total sjukfrånvaro	3,0	3,4	4,4
Långtidssjukfrånvaro – andel av total sjukfrånvaro	55,5	54,0	52,2
Kvinnors sjukfrånvaro	3,7	4,3	5,4
Mäns sjukfrånvaro	2,0	2,1	2,9
Alla yngre än 30 år*	-	-	-
Alla mellan 30–49 år	3,5	3,9	4,0
Alla 50 år eller äldre	2,7	3,1	4,6

Källa: Primula

*) Sjukfrånvaron redovisas inte för grupper där antalet understiger 10 personer, eftersom uppgifterna då kan härledas till enskilda personer.

Återrapportering av uppdrag från regeringen och andra redovisningar

Vi rapporterar återrapporteringskravet om jämställdhetsintegrering från vårt regleringsbrev för 2020 i detta kapitel. Återrapporteringskravet om samråd redovisar vi i kapitlet *Analys – vi ökar vår kunskap*. En lista över de regeringsuppdrag som vi rapporterat separat under 2020 finns i slutet av detta kapitel.

Jämställdhetsintegrering

Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. För att bidra till detta arbetar Arbetsmiljöverket med jämställdhetsintegrering. I syfte att få ytterligare genomslag i vår kärnverksamhet, och bidra med samhällsnytta, integrerar vi jämställdhet i vår process för planering och uppföljning. Vi arbetar kontinuerligt med att öka medvetenheten och med att praktiskt tillämpa våra kunskaper i verksamheten, till exempel vid våra inspektioner.

Under året har Arbetsmiljöverket bidragit till att uppnå målet för jämställdhetspolitiken bland annat genom följande:

- Vi fortsatte att arbeta med att göra tillsynen mer genusmedveten och att öka förståelsen för betydelsen av genus i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Det gör vi bland annat genom att medverka i projektet Genus, arbetsmiljö och lärande som Kungliga Tekniska högskolan leder. I projektet har vi under 2020 tagit fram en plan för implementering av jämställdhet i tillsynen. Syftet med detta arbete är bland annat att stötta arbetsgivare i att göra genusmedvetna riskbedömningar. Detta för att på ett hållbart sätt kunna förbättra kvinnors och mäns arbetsvillkor.
- Vi slutrapporterade det gemensamma regeringsuppdrag som Arbetsmiljöverket genomförde år 2019–2020 tillsammans med Diskrimineringsombudsmannen (DO). Uppdraget handlade om särskilda informationsinsatser om arbetet mot sexuella trakasserier och bestod av en informationskampanj riktad till alla arbetsgivare i

Sverige, ett seminarium för HR-personal i statliga myndigheter och webbsidor med information om sexuella trakasserier.

- I samarbete med Jämställdhetsmyndigheten genomförde vi en utbildning för arbetsmiljöinspektörerna i fem regionala team. Utbildningen handlade om hur de i sitt arbete kan identifiera människohandel och hur vi kan bidra till att motverka denna typ av brottslighet. Samtliga inspektörer kommer framöver att genomgå utbildningen.

Återrapporterade regeringsuppdrag 2020

Följande regeringsuppdrag har vi rapporterat utanför årsredovisningen under 2020:

- Inspektörernas branschkunskap, april 2020
- Indikatorer för arbetsmiljöns utveckling, maj 2020
- Indikatorer för Arbetsmiljöverkets verksamhet, december 2020
- Uppdrag att genomföra särskilda informationsinsatser för att höja kunskapen hos arbetsgivare för att motverka kränkande särbehandling, diskriminering och sexuella trakasserier, april 2020
- Hantering enligt förordning om statsbidrag till arbetsmarknadens parter för att främja kunskapsutbyte och samverkan med myndigheter i syfte att motverka brott och andra regelöverträdelser i arbetslivet (2018:1404), maj 2020
- Regional skyddsombudsverksamhet 2019, maj 2020

Övriga redovisningar

- Vi har också redovisat vårt miljöledningsarbete till Naturvårdsverket enligt miljöledningsförordningen.

Ekonomisk översikt

Verksamhetens finansiering

Det tilldelade förvaltningsanslaget för 2020 uppgick till 658,1 miljoner kronor (mnkr) vilket är en ökning med 20,1 mnkr jämfört med 2019. Förvaltningsanslaget hade ett ingående överföringsbelopp på 13,7 mnkr. Arbetsmiljöverket har inte förbrukat hela det disponibla beloppet utan har ett utgående anslagssparande om 18,7 mnkr.

Intäkter av anslag utgjorde 99 procent av intäkterna för 2020. Övriga intäkter utgjordes främst av bidragsintäkter. Totalt uppgick intäkter av anslag till 655,7 mnkr vilket är en ökning med 16,4 mnkr jämfört med 2019.

Verksamhetens intäkter av bidrag uppgick till 5,6 mnkr vilket är en ökning med 2,5 mnkr jämfört med 2019. Intäkter av avgifter har minskat med 4,0 mnkr jämfört med 2019 och uppgår till 1,0 mnkr under 2020. Av intäkterna avser 0,9 mnkr den särskilda informationsverksamheten.

Verksamhetens kostnader

De totala kostnaderna för verksamheten uppgick till 662,4 mnkr vilket är en ökning med 14,8 mnkr jämfört med 2019.

Personalkostnaderna har ökat med 6,9 mnkr. Lokalkostnaderna har ökat med 2,6 mnkr.

Övriga driftkostnader har ökat med 6,6 mnkr jämfört med 2019. Detta beror till stor del på ökade kostnader för konsulter i och med att Arbetsmiljöverket har flyttat till nya lokaler i Solna.

Transfereringar

Transfereringarna utgörs till största delen av bidrag till de centrala arbetstagarorganisationerna LO, Saco, TCO och Svenska hamnarbetarförbundet för deras arbete med den regionala skyddsombudsverksamheten. Under 2020 uppgick dessa bidrag till 111,9 mnkr, varav 19,6 mnkr var slutbetalningar för 2019 års verksamhet.

En annan del av transfereringarna utgörs av bidrag till arbetsmarknadens parter enligt förordning (2018:1404) om statsbidrag till arbetsmarknadens parter för att främja kunskapsutbyte och samverkan med myndigheter i syfte att motverka brott och andra regelöverträdelser i arbetslivet.

Efter ansökan så har totalt 1,5 mnkr av tillgängliga 3,0 mnkr utbetalats. Under året har också 0,9 mnkr av förra årets bidragsutbetalningar återbetalats från mottagarna.

I transfereringarna ingår också utbetalningar av bidrag till de sju myndigheter som tillsammans med Arbetsmiljöverket samarbetar kring metodutveckling för myndighetsgemensam kontroll för att motverka fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet, i enlighet med uppdrag A2017/02422/ARM. Under året har 12,0 mnkr utbetalats. Återbetalning med sammanlagt 4,7 mnkr har gjorts från fyra av dessa myndigheter avseende ej förbrukade bidrag för 2019.

Tabell 1. Regional skyddsombudsverksamhet (belopp i tkr)

	Regional skyddsombudsverksamhet			Standardiseringsverksamhet			Totalt		
	2020	2019	2018	2020	2019	2018	2020	2019	2018
Beviljade bidrag	110 500	110 087	125 087	1 500	1 500	1 500	112 000	111 587	126 587
Utbetalat									
LO	83 760	83 416	83 416	1 160	1 250	1 099	84 920	84 666	84 515
TCO	20 345	20 282	35 255	260			20 605	20 282	35 255
Saco	6 195	6 189	6 189	80			6 275	6 189	6 189
SHF	200	200	227	0			200	200	227
Återbetalning ej förbrukade medel *		-10 361		-87			-87	-10 361	
Summa	110 499	99 726	125 087	1 413	1 250	1 099	111 913	100 976	126 186

*) År 2019 återbetalades 10 361 tkr vilket är en del av en extra RSO-insats i temat Informations- och utbildningsinsatser om sexuella trakasserier.

År 2020 återbetalades 87 tkr gällande Standardiseringsverksamheten.

Källa: Agresso

Avgiftsbelagd verksamhet

Arbetsmiljöverkets avgiftsbelagda verksamhet utgörs i huvudsak av den särskilda informationsverksamheten. Omsättningen i denna verksamhet uppgick under året till 0,9 mnkr vilket är en minskning med 3,8 mnkr jämfört med 2019. Den minskade försäljningen kan sannolikt förklaras med att det inte givits ut mer än ett fåtal nya föreskrifter samt att möjligheten att prenumerera på nya föreskrifter upphörde 2020. Resultatet för året blev 0 mnkr och det ackumulerade resultatet i verksamheten uppgår till 0,0 mnkr. Arbetsmiljöverkets övriga intäkter av avgifter uppgick under året till 0,1 mnkr.

Tabell 2. Intäkter och kostnader samt resultat i den särskilda informationsverksamheten (Belopp i tkr)

Uppdragsverksamhet	Över-/underskott t.o.m. 2019	Budget Intäkter*	Utfall Intäkter	Budget Kostnader*	Utfall Kostnader	Budget Över-/underskott*	Utfall Över-/underskott	UB Över-/underskott
Särskild informationsverksamhet	3	3 000	911	3 000	911	0	0	3
Summa	3	3 000	911	3 000	911	0	0	3

*) Budget enligt regleringsbrev för 2020

Tabell 3. Särskild informationsverksamhet jämförelse 2018–2020 (Belopp i tkr)

	2020	2019	2018
Intäkt av avgifter	911	4 687	6 022
Kostnader	-911	-4 687	-5 760
Över-/underskott	0	0	262
Ack. resultat	3	3	3

Källa: Agresso

Kostnader och intäkter fördelade på verksamhetsområde (Belopp i tkr)

Verksamhetsområde	2020	2019	2018
Analys			
Intäkter av anslag	37 357	37 721	46 180
Andra intäkter än anslag	838	1 747	1 200
Summa intäkter	38 196	39 468	47 379
Kostnader	38 196	39 468	47 379
Regler			
Intäkter av anslag	84 228	88 604	86 149
Andra intäkter än anslag	644	223	859
Summa intäkter	84 873	88 827	87 008
Kostnader	84 873	88 827	87 008
Kommunikation			
Intäkter av anslag	53 039	38 121	34 673
Andra intäkter än anslag	4 088	5 759	7 175
Summa intäkter	57 127	43 881	41 848
Kostnader	57 127	43 881	41 586
Inspektion			
Intäkter av anslag	481 106	474 905	464 741
Andra intäkter än anslag	1 051	454	1 305
Summa intäkter	482 157	475 359	466 046
Kostnader	482 157	475 359	466 046
Totalt			
Intäkter av anslag	655 731	639 351	631 743
Andra intäkter än anslag	6 622	8 183	10 538
Summa intäkter	662 352	647 534	642 281
Summa kostnader	662 352	647 534	642 019

Sammanställning över väsentliga uppgifter (Belopp i tkr)

	2020	2019	2018	2017	2016
Låneram i Riksgäldskontoret					
Beviljad i regleringsbrevet	54 800	54 800	48 000	58 000	58 000
Utnyttjad	28 118	27 302	24 717	30 799	34 294
Kontokredit hos Riksgäldskontoret					
Beviljad i regleringsbrevet	60 000	60 000	57 000	60 000	58 682
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto					
Ränteintäkter	0	0	0	0	31
Räntekostnader	3	156	260	281	295
Avgiftsintäkter					
- beräknat belopp enligt regleringsbrevet	3 000	6 000	7 000	8 000	10 000
- utfall (inkl. övriga intäkter)	1 019	5 018	7 196	7 175	8 575
Ej disponibla intäkter	-	-	-	-	-
Anslagskredit					
Beviljad					
14:2:1, ap.1. Förvaltningskostnader m.m.	19 757	19 036	18 927	18 325	17 321
Utnyttjad					
14:2:1, ap.1. Förvaltningskostnader m.m.	0	0	0	1 579	0
Anslagssparande					
14:2:1, ap.1. Förvaltningskostnader m.m.	18 706	13 658	12 539	0	4 844
14:2:1, ap.2. Medel för regional skyddsombudsverksamhet	0	10 611	401	1 344	3 154
14:2:1, ap.3. Medel för metodutveckling av myndighetssamverkan	7 065	8 374	0	-	-
14:2:5, ap.2. Forskning om arbetsliv	-	-	0	0	0
14:2:6, ap.1. Regional Skyddsombudsverksamhet	87	-	-	-	-
13:3:1, ap.2. Särskilda jämställdhetsåtgärder	-	-	-	-	1 848
Bemyndiganden					
Tilldelade bemyndiganden	20 000	20 000	20 000	20 000	30 000
Varav gjorda åtaganden	19 596	19 970	19 970	19 970	29 090
Medelantal under året					
Årsarbetskrafter	585	600	622	601	580
Anställda ¹	609	634	639	630	596
Driftkostnad					
Per årsarbetskraft	1 114	1 059	1 015	1 051	1 041
Kapitalförändring					
Årets	0	0	262	-952	556
Balanserad	3	3	-259	693	137

1) Beräknat på ett medelvärde av fyra mättidpunkter.

Resultaträkning

(Belopp i tkr)	Not	2020	2019
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		655 731	639 351
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	1 019	5 018
Intäkter av bidrag	2	5 598	3 093
Finansiella intäkter	3	5	72
Summa intäkter		662 352	647 534
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	4	-533 554	-526 699
Kostnader för lokaler	5	-41 201	-38 568
Övriga driftkostnader	6	-76 644	-70 092
Finansiella kostnader	7	-15	-177
Avskrivningar och nedskrivningar		-10 938	-11 998
Summa kostnader		-662 352	-647 534
Verksamhetsutfall		0	0
Transfereringar	8		
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		119 848	107 603
Lämnade bidrag		-119 848	-107 603
Saldo transfereringar		0	0
Årets kapitalförändring	9	0	0

Balansräkning

(Belopp i tkr)	Not	2020-12-31	2019-12-31
Tillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	10		
Balanserade utgifter för utveckling		4 913	6 470
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		593	974
Summa Immateriella anläggningstillgångar		5 506	7 444
Materiella anläggningstillgångar	11		
Förbättringsutgifter på annans fastighet		5 262	4 530
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		17 592	15 367
Summa Materiella anläggningstillgångar		22 854	19 897
Varulager m.m.	12		
Varulager och förråd		949	848
Summa Varulager m.m.		949	848
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		77	126
Fordringar hos andra myndigheter	13	6 500	10 895
Övriga kortfristiga fordringar		146	15
Summa Kortfristiga fordringar		6 723	11 036
Periodavgränsningsposter	14		
Förutbetalda kostnader		12 103	12 992
Summa Periodavgränsningsposter		12 103	12 992
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	15	-17 193	-11 344
Summa Avräkning med statsverket		-17 193	-11 344
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	16	94 049	69 420
Summa Kassa och bank		94 049	69 420
Summa tillgångar		124 991	110 293
Kapital och skulder			
Myndighetskapital	17		
Balanserad kapitalförändring		3	3
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	9	0	0
Summa Myndighetskapital		3	3
Avsättningar	18		
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		2 259	1 069
Övriga avsättningar		8 100	7 099
Summa Avsättningar		10 359	8 168
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	19	28 118	27 302
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	20	17 360	15 428
Leverantörsskulder		13 194	8 810
Övriga kortfristiga skulder	21	8 222	8 807
Summa Skulder m.m.		66 895	60 348
Periodavgränsningsposter	22		
Upplupna kostnader		44 360	40 035
Oförbrukade bidrag		3 375	1 739
Summa Periodavgränsningsposter		47 735	41 775
Summa kapital och skulder		124 991	110 293
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag (Belopp i tkr)	Not	Ingående överförings- belopp	Årets till- delning enligt regleringsbrev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överförings- belopp
Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv 2:1 Arbetsmiljöverket anslagspost 1. Förvaltnings- kostnader (ram)	23	13 658	658 093	0	671 751	-653 045	18 706
anslagspost 3. Medel för metodutveckling av myndighetssamverkan (ram)	24	8 374	18 000	-8 374	18 000	-10 935	7 065
2:6 Regional Skyddsombudsverksamhet anslagspost 1. Medel för regional skyddsombuds- verksamhet (ram)			112 000	0	112 000	-111 913	87
Summa anslag		22 031	788 093	-8 374	801 751	-775 892	25 858

Avslutade anslag (Belopp i tkr)	Not	Ingående överförings- belopp	Årets till- delning enligt regleringsbrev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överförings- belopp
Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv 2:1 Regional Skyddsombudsverksamhet anslagspost 2. Medel för regional skyddsombuds- verksamhet (ram)		10 611		-10 611			
Summa avslutade anslag		10 611		-10 611			

Redovisning av bemyndiganden

Anslag/ Anslagsbenämning (Belopp i tkr)	Not	Tilldelad bemyndigande- ram	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtaganden fördelning per år			
					2021	2022	2023	2024
Utgiftsområde 14, Arbetsmarknad och arbetsliv 2:6 Arbetsmiljöverket anslagspost 1. Medel för regional skyddsombudsverksamhet		20 000	19 970	19 596	19 596			

Kommentarer till anslagsredovisningen**Anslag 14.2:1, ap.1**

Regleringsbrev 2019-12-19, anslaget 14:2:1 ap.1. tilldelade medel 658 593 tkr ändrat genom regleringsbrev 2020-06-25, anslaget 14:2:1 ap.1. nytt belopp för tilldelade medel 658 093 tkr. Ingående överföringsbelopp från 2019, 13 658 tkr.

Anslag 14.2:1, ap.3

Regleringsbrev 2019-12-19, anslaget 14:2:1 ap.3. Tilldelade medel 18 000 tkr.

Anslag 14.2:6, ap.1

Regleringsbrev 2019-12-19, anslaget 14:2:6 ap.1. Tilldelade medel 112 000 tkr.

Finansiella villkor i regleringsbrev avseende budgetår 2020**Anslag 14.2:1, ap.3**

Arbetsmiljöverket får använda 3 000 tkr för metodutveckling för myndighetsgemensam kontroll för att motverka fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet, i enlighet med uppdrag A2017/02422/ARM. Under året har 3 000 tkr använts.

Arbetsmiljöverket ska senast den 31 mars 2020 betala ut 3 000 tkr till Polismyndigheten, 2 000 tkr vardera till Ekobrottsmyndigheten, Migrationsverket och Skatteverket, 1 000 tkr vardera till Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Jämställdhetsmyndigheten för metodutveckling för myndighetsgemensam kontroll för att motverka fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet, i enlighet med uppdrag A2017/02422/ARM. Arbetsmiljöverket ska meddela mottagande myndigheter hur ej förbrukade medel ska återbetalas till Arbetsmiljöverket. Under året har totalt 12 000 tkr utbetalats.

Arbetsmiljöverket ska betala ut 3 000 tkr enligt förordningen (2018:1404) om statsbidrag till arbetsmarknadens parter för att främja kunskapsutbyte och samverkan med myndigheter i syfte att motverka brott och andra regelöverträdelser i arbetslivet. Medel som inte används ska återbetalas till Arbetsmiljöverket. Arbetsmiljöverket ska senast den 20 maj 2021 till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) lämna en sammanställning av de redovisningar som lämnats enligt 13 § i förordningen. Under året har 1 526 tkr utbetalats.

Anslag 14.2:6, ap.1

Arbetsmiljöverket ska betala ut högst 112 000 tkr efter rekvisition från de centrala arbetstagarorganisationerna (LO, TCO och Saco) och Svenska Hamnarbetareförbundet för den regionala skyddsombudsverksamheten. Under året har 110 499 tkr utbetalats.

Arbetsmiljöverket ska betala ut högst 1 500 tkr efter rekvisition från de centrala arbetstagarorganisationerna (LO, TCO och Saco) för stöd till deras deltagande i standardiseringsverksamheten. Under året har 1 500 tkr utbetalats.

Bemyndiganden**Anslag 14.2:6, ap.1**

Arbetsmiljöverket får under år 2020 besluta om den del av den regionala skyddsombudsverksamheten som medför utgifter för år 2021.

Anslagskredit

Anslag 14:2:1, ap.1	19 757 tkr
---------------------	------------

Arbetsmiljöverket har inte överskridit tilldelad anslagskredit.

Tilläggsupplysningar och noter

1 Allmänt

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Maskinella avrundningar kan ge mindre differenser vid manuella summeringar.

2 Kommentarer till resultatredovisningen

Agresso: ekonomisystem.
Brytdag 2021-01-05

Agresso: tidredovisning.
Brytdag 2020-12-31

Primula: lön.
Brytdag 2020-12-31

3 Tillämpade redovisningsprinciper

3.1 Värdering av fordringar och skulder

Fordringarna har upptagits till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. Beloppen redovisas som periodavgränsningsposter i de fall faktura eller motsvarande inkommit efter fastställd brytdag 2021-01-05 eller när fordrings- eller skuldbeloppet inte är exakt känt när bokslutet upprättas. Övriga händelser tas upp som fordringar respektive skulder.

3.2 Periodavgränsningsposter

Som periodavgränsningspost bokförs belopp som överstiger 50 tkr.

3.3 Värdering av anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar

All anskaffning med en ekonomisk livslängd om minst tre år och ett anskaffningsvärde om minst ett halvt prisbasbelopp redovisas som anläggningstillgång.

Anläggningstillgångar skrivs av linjärt över den bedömda ekonomiska livslängden. Avskrivningar påbörjas den månad då tillgången tagits i bruk i avsedd verksamhet.

Följande avskrivningstider tillämpas:

- mätinstrument, 7 år
- byggnadsinventarier, 3–7 år
- förbättringsutgifter på annans fastighet, 3–7 år
- kontorsmöbler, 7 år
- datorer och kringutrustning, 3–4 år
- kontorsmaskiner, 4 år

Immateriella anläggningstillgångar

Som immateriella anläggningstillgångar redovisas förvärvade licenser och rättigheter för dataprogram samt egenutvecklade IT-system om den beräknade livslängden överstiger tre år. För förvärvade licenser och rättigheter ska anskaffningsvärdet uppgå till minst ett halvt prisbasbelopp och för egenutvecklade IT-system ska utvecklingsutgifterna uppgå till minst 300 tkr.

Immateriella anläggningstillgångar skrivs av fr.o.m. den månad programvaran/systemet tas i bruk. Avskrivningstiden är fem år.

3.4 Varulager

Lager av informationsprodukter

Lagret av informationsprodukter har värderats enligt FIFO-principen.

Anskaffningsvärdet för artikelgruppen Regler (föreskrifter med mera) har reducerats för inkurans enligt följande:

- Regler äldre än tre år och med en omsättning mindre än 10 procent av lagersaldot avskrivs helt.
- Regler äldre än tre år med inleverans under året och med en omsättning mindre än 5 procent av lagersaldot avskrivs helt.

Övriga regler tas upp till hela anskaffningsvärdet och övriga diverse produkter (pärmar med mera) tas upp till hela anskaffningsvärdet.

Lager av personalvårdsartiklar

Lager med artiklar av personalvårdskaraktär har tagits upp till hela anskaffningsvärdet med avdrag för skadade enheter som helt har skrivits av.

3.5 Leasing

Arbetsmiljöverket leasar förmånsbilar till i huvudsak inspektörer inom inspektionsverksamheten. Under 2020 har Arbetsmiljöverket efter upphandling tecknat nya avtal med Leaseplan AB och med Arento AB om leasing av förmånsbilar. Avtalen har klassificerats som operationell leasing.

Framtida leasingavgifter enligt avtalen uppgick vid utgången av 2020 till 16 288 tkr inklusive ej avdragsgill moms. Det är en ökning med 90 procent jämfört med föregående år. Totalt leasades 150 bilar vid utgången av 2020. Under året har 92 kontrakt löpt ut och 80 nya kontrakt tecknats.

År	Framtida leasingavgifter 2020-12-31 tkr	Framtida leasingavgifter 2019-12-31 tkr
1	7 535	5 301
2-3	8 753	3 260

Källa: Leaseplan AB, Arento AB

4 Förändrade redovisningsprinciper

Inga förändrade redovisningsprinciper under 2020.

5 Ekonomiskt mål för den avgiftsfinansierade verksamheten

För den särskilda informationsverksamheten gäller enligt regleringsbrevet att denna får finansieras med avgifter i lämplig omfattning med hänsyn till syftet med verksamheten.

6 Uppgifter om sjukfrånvaro enligt 7 kap 3 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

Tabell över sjukfrånvaron finns under avsnittet *Kompetensförsörjning*.

7 Uppgifter om ledande befattningshavare enligt 7 kap 2 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

I tabellen nedan redovisas uppgifter om ledande befattningshavare och ledamöterna i Arbetsmiljöverkets insynsråd. I de redovisade beloppen ingår skattepliktiga ersättningar såsom löner, arvoden samt skattepliktiga förmåner utbetalda under 2020. Dessutom redovisas uppgifter om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

Ersättningar och andra uppdrag 2020	Belopp, kr
Erna Zelmin-Ekenhem , generaldirektör	1 429 952
Pia Blank Thörnroos	4 500
Ciczie Weidby	3 000
Johan Andersson Ledamot i insynsrådet för MYNAK	4 500
Saila Quicklund Ledamot i Polismyndighetens Insynsråd (riks + region nord) Ledamot i Svensk Travsports styrelse Ledamot Länsstyrelsen Jämtlands län	4 500
Johan von Sydow Ledamot i insynsrådet för Folkhälsomyndigheten	4 500
Jan Gulliksen Styrelseledamot Sveriges Radio AB Styrelseledamot Karlstads universitet Styrelseledamot Gulliksen Consulting AB Ledamot i Voksenåsen AS	4 500

Källa: Primula

Noter (Belopp i tkr)

1	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2020	2019
	Avgiftsbelagd verksamhet		
	Offentligrättslig verksamhet		
	Övriga offentligrättsliga avgifter	1	1
	Uppdragsverksamhet		
	Avgiftsbelagd informationsverksamhet	911	4 687
	Övriga intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	106	331
	Totalt Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1 019	5 018
2	Intäkter av bidrag	2020	2019
	Bidrag från annan myndighet	4 818	1 327
	Bidrag från EU	300	1 226
	Bidrag från övriga organisationer	480	540
	Summa	5 598	3 093
	Bidrag från annan myndighet består av 3 000 tkr från Kammarkollegiet för särskilda informationsinsatser om arbetsmiljö med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19. Av uppdraget att inkomma med underlag inför en kommande nationell strategi inom området psykisk hälsa och suicidal prevention har det förbrukats 220 tkr. Posten består även av bidrag avseende kompensation för sjuklönekostnader med 1 071 tkr från Försäkringskassan och av arbetsmarknadsstöd utbetalda av Arbetsförmedlingen. Posten Bidrag från EU består av ett bidrag till ett nordiskt och baltiskt samarbetsprojekt med fokus på gränsöverskridande samarbete för att motverka odeklarerat arbete. Under 2020 har vi på grund av pandemin inte nyttjat bidraget i den takt som var planerad. Posten Bidrag från övriga organisationer består av bidrag från norska staten avseende nordiska expertgruppen (NEG).		
3	Finansiella intäkter	2020	2019
	Ränteintäkt på avistalån Riksgäldskontoret	1	64
	Övriga finansiella intäkter	4	8
	Summa	5	72
	Ränteintäkter på lån i Riksgälden har minskat under 2020 med anledning av att räntan på avistalån och räntekonto varit 0 % under nästan hela 2020.		
4	Kostnader för personal	2020	2019
	Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal.	-330 162	-329 471
	<i>Varav lönekostnader insynsråd och annan ej anställd personal</i>	-36	-298
	Lagstadgade arbetsgivaravgifter	-103 618	-104 435
	Premier för avtalsförsäkringar m.m.	-64 965	-60 832
	Övriga personalkostnader	-34 810	-31 962
	Summa	-533 554	-526 699

Noter (Belopp i tkr)

5	Kostnader för lokaler	2020	2019
	Lokalhyror	-35 073	-33 126
	Övriga lokalkostnader	-6 128	-5 442
	Summa	-41 201	-38 568
6	Övriga driftkostnader	2020	2019
	Tjänster, utomstatliga	-28 647	-23 235
	Tjänster, inomstatliga	-11 461	-6 635
	Skatter	-2 141	-2 606
	Leasingavgifter	-11 744	-9 754
	Datatjänster	-11 100	-11 064
	Resekostnader	-1 385	-5 027
	Telefoni	-2 760	-2 523
	Tryckning av publikationer samt pappersvaror	-878	-1 858
	Övrigt	-6 529	-7 390
	Summa	-76 644	-70 092
	Övriga driftkostnader har ökat med ca 6 500 tkr jämfört med 2019. Ökningen beror på flera saker varav några av de större redovisas. Det är till exempel kostnader med cirka 4 450 tkr för konsulter i projektet för flytt av båda kontoren i Stockholm. Även en stor informationskampanj till följd av regeringens uppdrag om särskilda informationsinsatser om arbetsmiljö med anledning av spridningen av covid-19 vilken kostade cirka 6 600 tkr. Till följd av coronapandemin så har vårt resande minskat kraftigt. Hotellkostnader har minskat med cirka 4 000 tkr och andra reskostnader med cirka 3 600 tkr. Köpta tjänster från Statistiska Centralbyrån har ökat med cirka 4 600 tkr jämfört med 2019. Kostnader för tryckning av publikationer har däremot minskat med ca 1 000 tkr till följd av den minskade försäljningen av publikationer. Även leasingavgifterna för bilar har ökat med ca 2 000 tkr. Det beror bland annat på att de statliga miljökraven på bilarna skärpts vilket resulterat i att bilarna vi anskaffar också har blivit dyrare att leasa.		
7	Finansiella kostnader	2020	2019
	Ränta på räntekonto Riksgäldskontoret	-3	-156
	Kostnadsränta övriga inomstatliga utom Riksgäldskontoret	0	-10
	Övriga finansiella kostnader	-12	-11
	Summa	-15	-177
	Räntekostnader avseende behållningen på räntekontot i Riksgälden har minskat under 2020 med anledning av att räntan på avistalån och räntekonto varit 0 % under nästan hela 2020.		
8	Transfereringar	2020	2019
	Finansierat via anslag		
	Medel för regional skyddsombudsverksamhet	-111 913	-100 976
	Medel för metodutveckling av myndighetssamverkan	-7 935	-6 626
	Summa	-119 848	-107 603
	Det lägre utfallet för medel för regional skyddsombudsverksamhet under 2019 berodde främst på att en återbetalning då gjordes på 10 361 tkr. Medel för metodutveckling av myndighetssamverkan har ökat något, då återbetalningarna från bidragmottagarna varit lägre än 2019.		

Noter (Belopp i tkr)

9	Årets kapitalförändring	2020	2019
	Avgiftsfinansierad informationsverksamhet, årets resultat	0	0
	Summa	0	0
10	Immateriella anläggningstillgångar	2020	2019
	Balanserade utgifter för utveckling		
	IB anskaffningsvärde	35 207	34 130
	Årets anskaffningar	1 117	1 077
	UB anskaffningsvärde	36 324	35 207
	 IB ack. avskrivningar	 -28 737	 -25 376
	Årets avskrivningar	-2 674	-3 361
	UB ack. avskrivningar	-31 411	-28 737
	 Bokfört värde	 4 913	 6 470
	 Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
	IB anskaffningsvärde	21 196	20 531
	Årets anskaffningar	0	665
	UB anskaffningsvärde	21 196	21 196
	 IB ack. avskrivningar	 -20 222	 -19 859
	Årets avskrivningar	-381	-363
	UB ack. avskrivningar	-20 603	-20 222
	 Bokfört värde	 593	 974

Noter (Belopp i tkr)

11	Materiella anläggningstillgångar	2020	2019
	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	IB anskaffningsvärde	14 504	15 040
	Årets anskaffningar	3 552	0
	Årets utrangeringar	-6 621	-536
	UB anskaffningsvärde	11 435	14 504
	 IB ack. avskrivningar	 -9 974	 -8 789
	Årets avskrivningar	-1 704	-1 721
	Årets utrangeringar	5 505	536
	UB ack. avskrivningar	-6 173	-9 974
	 Bokfört värde	 5 262	 4 530
	 Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
	IB anskaffningsvärde	70 144	69 092
	Årets anskaffningar	8 931	13 169
	Årets utrangeringar	-11 049	-12 118
	UB anskaffningsvärde	68 025	70 144
	 IB ack. avskrivningar	 -54 777	 -60 321
	Årets avskrivningar	-6 180	-6 553
	Årets utrangeringar	10 523	12 097
	UB ack. avskrivningar	-50 433	-54 777
	 Bokfört värde	 17 592	 15 367
	I samband med vår flytt av två kontor i slutet av 2020 har möbler, maskiner, mätutrustning och förbättringsutgifter på annans fastighet utrangerats. I samband med flytten till nya lokaler har anskaffningar gjorts främst av möbler och IT-utrustning. Även vissa lokalanpassningar har gjorts.		
12	Varulager med mera	2020	2019
	Varulager	949	848
	Varulagret består av tryckta föreskrifter till försäljning.		
13	Kortfristiga fordringar	2020	2019
	Fordringar hos andra myndigheter	6 500	10 895
	Av kortfristiga fordringar på andra myndigheter utgör 6 313 tkr fordran avseende ingående mervärdesskatt vilket är en minskning med 4 493 tkr jämfört med 2019.		

Noter (Belopp i tkr)

14	Periodavgränsningposter	2020	2019
	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyror	8 617	9 496
	Datatjänster	2 942	2 789
	Förutbetalda leasingavgifter (förmånsbilar)	219	295
	Övriga förutbetalda kostnader	325	413
	Summa	12 103	12 992
15	Avräkning med statsverket	2020	2019
	Anslag i icke räntebärande flöde		
	Ingående balans	905	2 220
	Redovisat mot anslag	122 847	110 603
	Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande konto	-123 334	-111 918
	Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	419	905
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	-13 658	-12 539
	Redovisat mot anslag	653 045	636 888
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-658 093	-638 007
	Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-18 706	-13 658
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	Ingående balans	1 408	1 945
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-314	-537
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	1 094	1 408
	Summa	-17 193	-11 344
16	Behållning/kredit räntekonto i Riksgäldskontoret	2020	2019
	Behållning på räntekonto i RGK	94 049	69 420
	Beviljad räntekontokredit för år 2020 är 60 000 tkr.		

Noter (Belopp i tkr)

17 Myndighetskaptal				
	Bal. kap. anslagsfin. verks.	Bal. kap. avgiftsfin. verks.	Kapitalförändring enligt RR	Summa
Föregående års UB	0	3	0	3
Rättelse/ändr. princip				
A Ingående balans	0	3	0	3
Föregående års kapitalförändring	0	0	0	0
Året kapitalförändring			0	0
B Summa årets förändring	0	0	0	0
C Utgående balans	0	3	0	3

18 Avsättningar	2020	2019
Pensioner		
Ingående avsättning	1 069	2 339
Årets pensionskostnad	1 926	44
Årets pensionsutbetalningar	-736	-1 314
Utgående avsättning för pensioner	2 259	1 069
Under året har 12 beslut om delpension fattats.		
Övriga avsättningar		
Lokala omställningsmedel		
Ingående avsättning för lokala omställningsmedel	7 099	7 256
Årets förbrukning	0	-1 162
Årets avsättning	1 001	1 005
Utgående avsättning	8 100	7 099
Under 2021 beräknas inte några omställningsmedel användas.		

19 Lån i Riksgäldskontoret	2020	2019
Ingående skuld	27 302	24 717
Lån upptagna under året	13 462	15 405
Årets amorteringar	-12 645	-12 821
Summa Lån i Riksgäldskontoret	28 118	27 302
Beviljad låneram	54 800	54 800

20 Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2020	2019
Leverantörsskulder	8 386	6 249
Arbetsgivaravgifter	8 919	9 106
Mervärdesskatt	54	74
Summa	17 360	15 428

Leverantörsskulder till andra myndigheter är 2 137 tkr högre än 2019 vilket i huvudsak förklaras av att en stor undersökning om arbetsorsakade besvär som Statistiska centralbyrån genomfört 2020 och som fakturerades först i mitten av december.

Noter (Belopp i tkr)

21	Övriga kortfristiga skulder	2020	2019
	Personalens källskatt	8 220	8 796
	Övriga kortfristiga skulder	2	12
	Summa	8 222	8 807
22	Periodavgränsningsposter	2020	2019
	Upplupna kostnader		
	Upplupna semesterlöner inkl. sociala avgifter	40 199	37 016
	Upplupna löner inkl. sociala avgifter	2 912	29
	Övriga upplupna kostnader	1 249	2 991
	Summa	44 360	40 035
	Oförbrukade bidrag		
	Inomstatliga bidrag	280	0
	Utomstatliga bidrag	3 095	1 739
	Summa	3 375	1 739
	Totalt periodiseringsposter	47 735	41 775
Oförbrukade inomstatliga bidrag avser bidrag från Kammarkollegiet vilket ska återbetalas under 2021. Oförbrukade utomstatliga bidrag om 3 095 tkr avser bidrag från EU till ett nordiskt och baltiskt samarbetsprojekt kring odeklarerat arbete (UDWP). Projektet beräknas avslutas under andra kvartalet 2021 och därefter återredovisas projektet och eventuella kvarvarande medel återbetalas.			

Anslagsredovisning

23	Anslag 14.2:1, ap.1	2020
	Utgifter i anslagsredovisningen	653 045
	Varav redovisat:	
	Intäkter av anslag i resultaträkningen	652 731
	Semesterlöneskuld intjänad till och med 2008 som redovisats mot anslag enligt övergångsbestämmelsen till 12 § anslagsförordningen (2011:223)	314
	Utfallet uppgår till 99,3 % av tilldelat anslag.	
24	Anslag 14.2:1, ap.3	2020
	Utgifter i anslagsredovisningen	10 935
	Varav redovisat:	
	Intäkter av anslag i resultaträkningen	3 000
	Utbetalda bidrag i avsnittet transfereringar	7 935
	Utfallet uppgår till 60,7 % av tilldelat anslag. Anledningarna till den lägre förbrukningen är flera. Dels har återbetalningar av 2019 års medel gjorts från andra myndigheter med 4 686 tkr men också andra bidragsmottagare har gjort återbetalningar med 905 tkr. Till detta kommer att årets ansökningar av bidrag från arbetsmarknadens parter endast uppgick till 1 526 tkr av tillgängliga 3 000 tkr.	

Beslutsmening

Årsredovisning för Arbetsmiljöverket

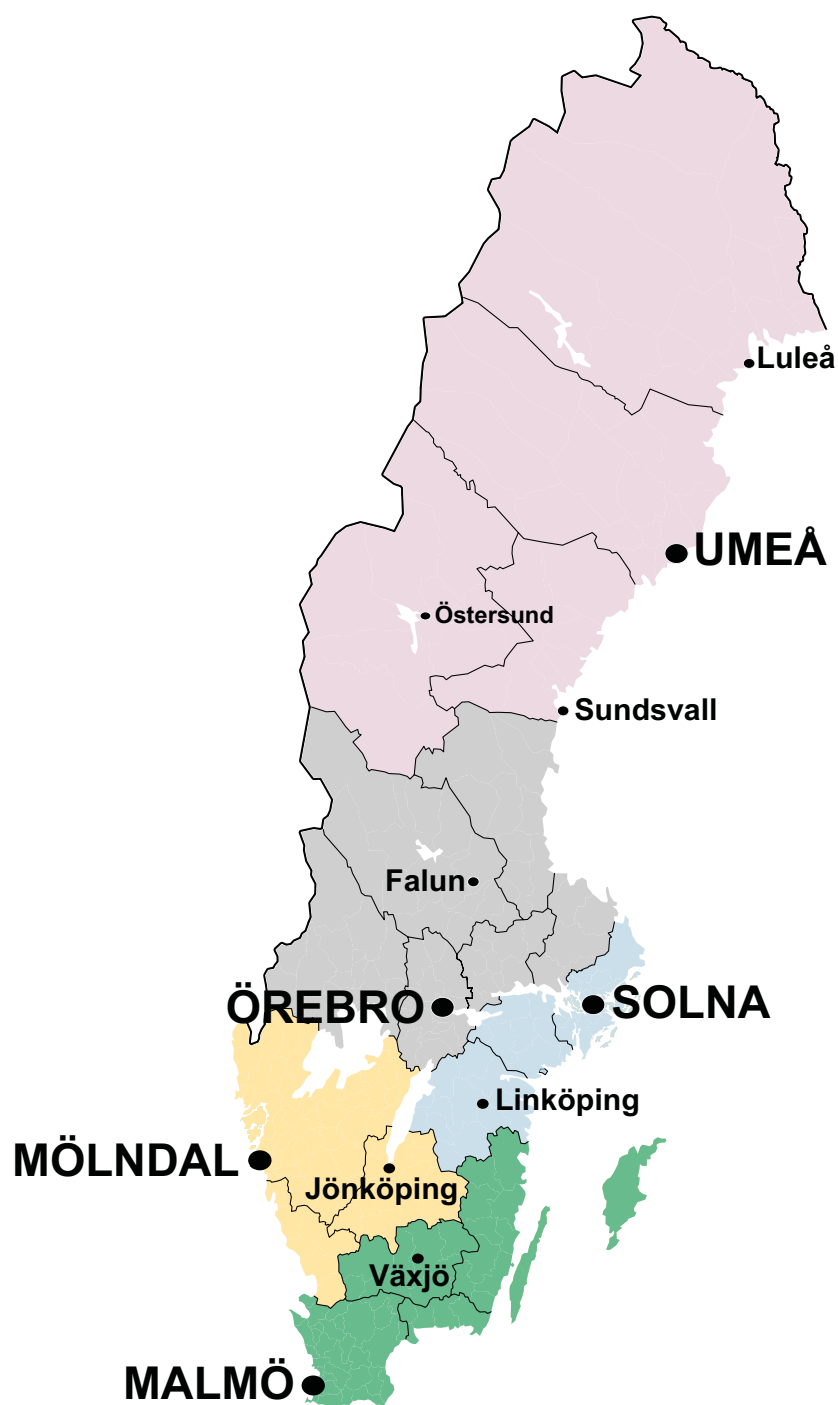
Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm 2021-02-22

Erna Zelmin-Ekenhem
Generaldirektör

Här finns Arbetsmiljöverket

Vår organisation 2020

av.se

Vår vision: Alla vill och kan skapa en bra arbetsmiljö

ARBETSMILJÖ
VERKET